

Specialioji ataskaita

Ekologinis ūkininkavimas Europos Sąjungoje

Dėl spragų ir nenuoseklumo mažėja
politikos sėkmė

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–X
Įvadas	01–12
Ekologinis ūkininkavimas – tvaresnė žemės ūkio praktika	01–04
Ekologinis ūkininkavimas yra neatsiejama ekologinės gamybos sektoriaus dalis	05–06
ES ekologinės gamybos sektoriaus politika	07–10
Funkcijos ir atsakomybė	11–12
Audito apimtis ir metodas	13–17
Pastabos	18–77
ES ir nacionalinės ekologinės gamybos sektoriaus politikos trūkumai	18–35
ES ekologinės gamybos sektoriaus politiką silpnina strateginės programos spragos	19–24
Nacionalinės politikos trūkumai trukdo plėtoti ES ekologinės gamybos sektorių	25–31
Valstybės narės, planuodamos BŽŪP paramą, tik iš dalies atsižvelgė į konkrečius savo ekologinės gamybos sektoriaus poreikius	32–35
Žemės plotai padidėjo, tačiau vis dar sudėtinga integruoti ekologinio ūkininkavimo tikslus į BŽŪP	36–59
BŽŪP parama padėjo padidinti žemės plotus, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai, tačiau nauda aplinkai buvo ne visada užtikrinta	37–43
Valstybės narės ne visada užtikrino, kad BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui paskatintų ekologinę gamybą	44–51
Valstybės narės nepakankamai tikslingai skyrė BŽŪP finansavimą, kad būtų toliau plėtojamas ekologinės gamybos sektorius	52–59

Dėl su duomenimis susijusių sunkumų ribojamas patikimos ekologinės gamybos sektoriaus politikos formavimas	60–77
BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui poveikio įvertinti neįmanoma	61–66
Esamos ES priemonės nėra tinkamos ekologinio ūkininkavimo poveikiui analizuoti	67–71
Apie ekologinės gamybos sektorių surinkta mažiau statistinių kintamųjų	72–77
Išvados ir rekomendacijos	78–82
Priedas. Ekologiškų produktų suvartojimas valstybėse narėse	
Santrumpos	
Terminų žodynelis	
Komisijos atsakymai	
Tvarkaraštis	
Audito grupė	

Santrauka

I Ekologinis ūkininkavimas yra žemės ūkio metodas, kurio metu maisto produktai gaminami naudojant natūralias medžiagas ir procesus, taip prisidedant prie didesnės biologinės įvairovės ir mažesnės vandens, oro ir dirvožemio taršos. Komisija mano, kad tai yra viena pagrindinių žemės ūkio tvarumo didinimo priemonių, ir nustatė tikslą, kad iki 2030 m. 25 % ES žemės ūkio paskirties žemės būtų ūkininkaujama ekologiškai – tai ženklus padidėjimas, palyginti su 10,5 % 2022 m. 2014–2022 m. laikotarpiu pagal bendrą žemės ūkio politiką ūkininkai gavo maždaug 12 milijardų eurų paramą ekologinio ūkininkavimo praktikai.

II Audito metu vertinome ES paramos ekologiniam ūkininkavimui planavimą, įgyvendinimą ir stebėseną. Jis apėmė 2014–2022 m. laikotarpį, prireikus taip pat tikrinome 2023–2027 m. nuostatas ir programas. Šį auditą atlikome atsižvelgdami į tai, kad ES ekologiniam ūkininkavimui išleidžia didelę sumą. Tikimės, kad mūsų ataskaita prisidės prie ES ekologinės gamybos sektoriaus politikos ir prie Komisijos pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl BŽŪP po 2027 m., kuriuos planuojama parengti 2025 m.

III Apskritai, padarėme išvadą, kad ES ir nacionalinės ekologinės gamybos sektoriaus politikoje esama spragų. BŽŪP lėšos buvo naudojamos ekologinio ūkininkavimo plotui didinti, nepakankamai atsižvelgiant į ES ekologinio ūkininkavimo politikoje nustatytus aplinkos ir rinkos tikslus. Politikos poveikio nebuvo įmanoma įvertinti dėl duomenų trūkumo.

IV Nustatėme, kad ES ekologinės gamybos sektoriaus politikos strateginėje sistemoje esama spragų. ES veiksmų planuose, kuriuos Komisija naudoja ekologinės gamybos sektoriaus strategijai apibrėžti, trūksta svarbių elementų. Nors, palyginti su ankstesniu planu, dabartinis planas yra patobulintas, jame vis dar nenurodomos nei kiekybiškai įvertinamos siektinos reikšmės, susijusios su nustatytais tikslais ir veiksmais, nei pažangos vertinimo būdas. Vienintelis ekologinės gamybos sektoriaus tikslas, kad žemė, kurioje ūkininkaujama ekologiškai, sudarytų 25 %, yra neprivalomas ir jo siekiant daugiausia dėmesio skiriama tik ploto didinimui. Ekologinės gamybos sektoriaus strategijos ar tikslų po 2030 m. nėra.

V Ekologinio ūkininkavimo plėtros mastas ir siekiai toliau jį plėtoti valstybėse narėse labai skiriasi. Nors šiuo metu visose 27 ES valstybėse narėse, išskyrus tris, yra parengti ekologinės gamybos veiksmų planai, kyla rizika, kad jų nepakaks, kad iki 2030 m. būtų pasiektas 25 % ES tikslas. Kad šis tikslas būtų pasiektas, dabartinis metinis ekologinio ūkininkavimo augimas turėtų padvigubėti. Valstybėse narėse, kuriose ekologinės gamybos sektorius nėra pakankamai išplėtotas, nacionaliniai veiksmų planai gali atlikti svarbų vaidmenį skatinant plėtrą. Tačiau prasta šių planų kokybė silpnina jų poveikį.

VI Bendra žemės ūkio politika yra pagrindinis ekologinio ūkininkavimo plėtros ES finansavimo šaltinis. Nustatėme, kad nors ši parama padėjo padidinti žemės plotą, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, tebėra sudėtinga į ES išlaidas integruoti ES ekologinio ūkininkavimo politikos aplinkos ir rinkos tikslus.

VII ES parama ekologiniam ūkininkavimui teikiama atsižvelgiant į numatomą naudą aplinkai, tačiau ji ne visada užtikrinama. Keturiuose mūsų aplinkytose valstybėse narėse ekologinio ūkininkavimo taisyklės nebuvo taikomos nuosekliai, ypač sėjomainos ir gyvūnų gerovės srityse. Nors savanoriškų ekologinio ūkininkavimo principų integravimas į ES išlaidas galėtų sustiprinti teigiamą poveikį aplinkai, nustatėme, kad valstybės narės tai darė retai.

VIII Vienas iš ES politikos tikslų – užtikrinti, kad vykdant ekologinį ūkininkavimą būtų gaminami labai įvairūs maisto produktai, kuriais būtų aprūpinama tvarių produktų rinka. Gerai išvystyta rinka yra papildoma paskata ūkininkams pereiti prie ekologinio ūkininkavimo ir palengvina ilgalaikį augimą. Nepaisant to, valstybės narės nepakankamai gerai orientavo BŽŪP finansavimą, kad sustiprintų ūkininkų padėtį vertės grandinėje ir toliau plėtotų ekologinės gamybos sektorių.

IX Komisija stebi ES išlaidas ekologiniam ūkininkavimui ir ploto, kuriam skiriama parama, dydį. Tačiau šios paramos poveikio įvertinti negalima, nes esamos priemonės neatitinka savo paskirties. Komisijai taip pat trūksta duomenų apie tai, kaip ES lėšomis remiamas ekologinės gamybos sektoriaus vystymasis, neapsiribojant ekologiniu ūkininkavimu, ypač atsižvelgiant į tai, kad dabar surenkama mažiau duomenų nei iki 2021 m.

X Remdamiesi savo nustatytais faktais, Komisijai rekomenduojame:

- o stiprinti ES ekologinės gamybos sektoriaus plėtros strateginę programą, nustatant pažangos vertinimo būdą ir viziją po 2030 m.;
- o geriau integruoti aplinkos ir rinkos tikslus į BŽŪP paramą ir tikslingiau skirti lėšas po 2027 m. ekologinės gamybos sektoriui plėtoti;
- o užtikrinti, kad būtų prieinami atitinkami duomenys ekologinio ūkininkavimo plėtrai ir jo poveikiui aplinkai ir klimatui įvertinti, veiksmingiau naudojant esamas priemones ir informaciją.

Įvadas

Ekologinis ūkininkavimas – tvaresnė žemės ūkio praktika

01 Beveik 40 % ES žemės naudojama žemės ūkiui¹. Nors pagrindinė žemės ūkio paskirtis yra tiekti maistą, jis taip pat prisideda prie kaimo vietovių vystymosi ir socialinės sanglaudos. Žemės ūkis priklauso nuo tausaus gamtos išteklių naudojimo, tačiau jis taip pat yra aplinkai ir klimatui daromo neigiamo poveikio šaltinis: teršiamas dirvožemis, vanduo ir oras, taip pat pernelyg intensyviai naudojami gamtos ištekliai².

02 Nuo XX a. dešimtojo dešimtmečio ES skatina taikyti aplinkos atžvilgiu tvaresnę ūkininkavimo praktiką. Iš šių praktikos rūšių ekologinis ūkininkavimas tebėra vienintelis ES lygmeniu standartizuotas ir reglamentuotas žemės ūkio gamybos metodas. Ekologinio ūkininkavimo tikslas – gaminti maisto produktus naudojant natūralias medžiagas ir procesus, laikantis ES teisės aktuose nustatytų principų ir taisyklių (žr. [1 diagramą](#)).

---

¹ Eurostatas, „Farms and farmland in the European Union – statistics“, 2020 m.

² EAA, SOER 2020, p. 295 ir 314.

1 diagrama. Ekologinio ūkininkavimo principai ir taisyklės

PRINCIPAI

Atsižvelgti į gamtos sistemas ir ciklus

Išlaikyti ir gerinti **dirvožemio būklę ir kokybę**

Išsaugoti **gamtinio kraštovaizdžio** elementus

Atsakingai **naudoti energijos ir gamtos išteklius** (vandenį, dirvožemį, organines medžiagas ir orą)

Riboti **išorės medžiagų naudojimą**

Gaminti **labai įvairių ir aukštos kokybės maisto produktų**

GYVULININKYSTĖS taisyklės

Aukšti gyvūnų gerovės standartai, atitinkantys konkrečios rūšies poreikius

Griežtai **ribojamas antibiotikų naudojimas**

Ekologiški arba perėjimo priėmimo laikotarpio pašarai, daugiausia iš žemės ūkio valdos

Minimalūs atstumo tarp gyvulių reikalavimai ir prieiga prie lauko plotų ir ganyklų

Nenaudojamos augimą skatinančios medžiagos ir netaikomas prievartinis šėrimas

Mišriuose ūkiuose **aiškiai atskiriami** tradicinės ir ekologinės gamybos vienetai

AUGALININKYSTĖS taisyklės

Nenaudojami sintetiniai pesticidai ar trąšos

Nenaudojami genetiškai modifikuoti organizmai

Ekologiškos sėklos ir augalų dauginamosios medžiagos

Daugiametė sėjomaina, įskaitant ankštinius augalus ir kitus žaliųjų trąšų augalus

Preveninės ir atsargumo priemonės, kad būtų išvengta užteršimo

Mišriuose ūkiuose **aiškiai atskiriami** tradicinės ir ekologinės gamybos vienetai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [Reglamentu \(ES\) 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo](#).

03 Kadangi ekologinis ūkininkavimas grindžiamas griežtu sintetinių pesticidų ir trąšų ribojimu, jis savaime laikomas aplinkos atžvilgiu tvaresne alternatyva tradiciniam žemės ūkiui, nes prisideda prie didesnės biologinės įvairovės, mažesnės vandens, oro ir dirvožemio taršos³. Sėjomaina ir kita ekologiniuose ūkiuose taikoma tvarkymo praktika gali pagerinti dirvožemio būklę ir padidinti derlingumą, taip pat dirvožemio gebėjimą sulaikyti vandenį ir surinkti anglies dioksidą, tokiu būdu prisidedant prie atsparumo klimato kaitai.

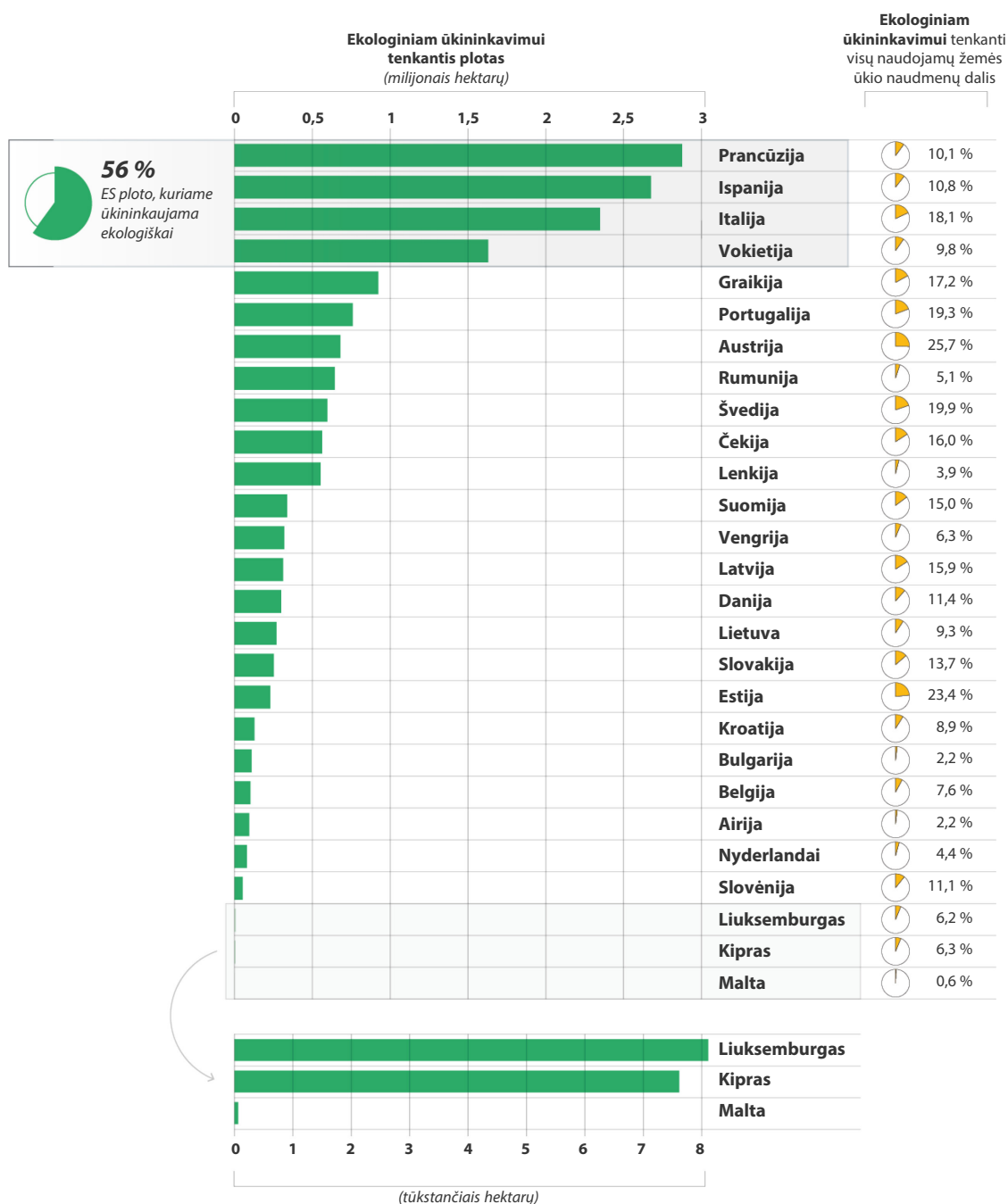
04 2022 m. ES buvo ekologiškai ūkininkauta apie 17 milijonų hektarų plote, t. y. 10,5 % visų naudojamų žemės ūkio naudmenų⁴. Nors nuo 2014 m. ES žemės ūkio paskirties žemės, kurioje ūkininkaujama ekologiškai, dalis nuolat didėjo, ekologinio ūkininkavimo taikymas valstybių narių lygmeniu labai skyrėsi – nuo 0,6 % Maltoje iki 25,7 % Austrijoje, kaip parodyta **2 diagramoje**.

---

³ Smith OM, Cohen AL, Rieser CJ, Davis AG, Taylor JM, Adesanya AW, Jones MS, Meier AR, Reganold JP, Orpet RJ, Northfield TD ir Crowder DW, „Organic Farming Provides Reliable Environmental Benefits but Increases Variability in Crop Yields: A Global Meta-Analysis“, 2019 m. rugsėjo mėn.

⁴ Eurostatas, „Developments in organic farming“.

2 diagrama. Keturioms valstybėms narėms tenka beveik 60 % ES žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame ūkininkaujama ekologiškai

Pastaba: Austrijai panaudoti 2020 m. duomenys.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato 2022 m. [ekologinio ūkininkavimo statistika](#) (gauta 2024 m. birželio 25 d.).

Ekologinis ūkininkavimas yra neatsiejama ekologinės gamybos sektoriaus dalis

05 Vykdamt ekologinį ūkininkavimą rinkai tiekiami ekologiški produktai, kad būtų patenkinta vartotojų tvaresnių maisto produktų paklausa. Todėl jis yra ekologinės gamybos sektoriaus, apimančio visus dalyvius ir procesus nuo ūkio iki vartotojo, pagrindas – žr. **3 diagramą**. Ekologinio ūkininkavimo plėtra yra glaudžiai susijusi su ekologinės gamybos sektoriaus plėtra.

3 diagrama. Ekologinės gamybos sektorius

Šaltinis: Audito Rūmai.

06 2022 m. ekologiški produktai sudarė maždaug 4 % visos ES maisto produktų rinkos, o jų pardavimai siekė 45 milijardus eurų⁵. 2014–2022 m. ES ekologiškų produktų pardavimai išaugo daugiau nei dvigubai⁶. Tačiau ekologiškų produktų vartojimas valstybėse narėse vis dar labai skiriasi. 2022 m. intervalas buvo nuo 2 eurų vienam gyventojui Rumunijoje iki 365 eurų vienam gyventojui Danijoje (žr. [priedą](#)). Šie skirtumai rodo nevienodą ekologiškų produktų rinkos raidą visoje ES ir sąsają su perkamąja galia valstybėse narėse.

ES ekologinės gamybos sektoriaus politika

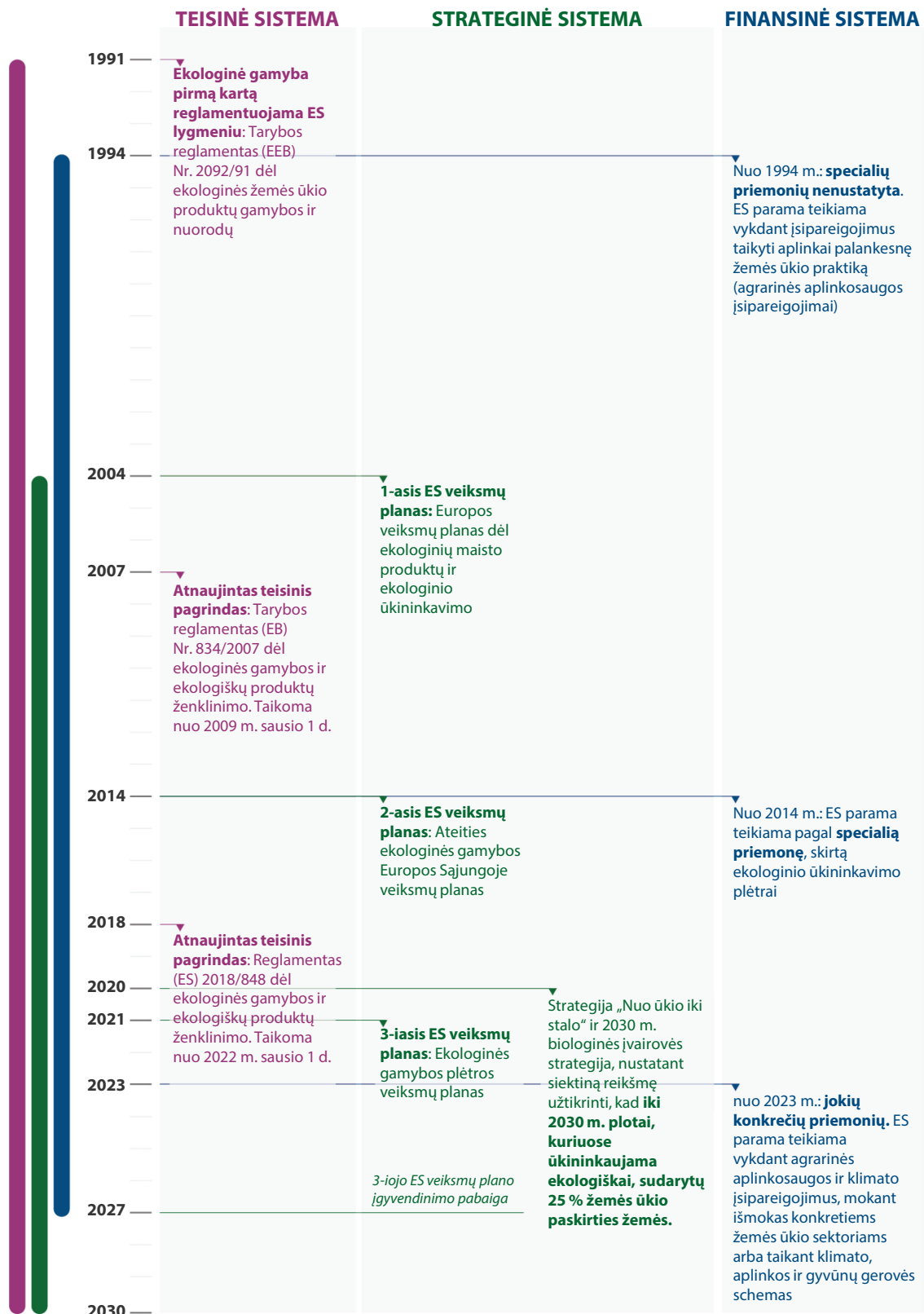
07 Ekologinio ūkininkavimo plėtrą lemia ES ekologinės gamybos sektoriaus politikos principai, taisyklės ir tikslai. Šią politiką sudaro trys lygmenys: teisinė sistema, strateginė programa ir finansinė programa. Nuo 1991 m. vykdoma politika ilgainiui keitėsi – žr. [4 diagramą](#).

---

⁵ FIBL statistiniai duomenys apie ekologiškų produktų mažmeninę prekybą ir „Statista“ duomenys apie maisto produktų pardavimus 27 ES valstybėse narėse (paskutinį kartą gauti 2024 m. balandžio 12 d.).

⁶ Ten pat.

4 diagrama. ES ekologinės gamybos sektoriaus politikos raida

Šaltinis: Audito Rūmai.

08 Reglamentas dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo

(Ekologinės gamybos reglamentas) yra ekologinio ūkininkavimo teisinis pagrindas. Juo reglamentuojama likusi ekologinės gamybos sektoriaus tiekimo grandinė – nuo ūkininkų iki mažmenininkų (žr. [3 diagramą](#)). Reglamente nustatyti ekologinės gamybos tikslai ir principai, taip pat taisyklės, kurių turi laikytis ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai ir kiti veiklos vykdytojai, siekiantys gauti ekologinės gamybos sertifikatus.

09 Komisija papildė ekologinės gamybos sektoriaus teisinę sistemą trimis paeiliui 2004, 2014 ir 2021 m. paskelbtais veiksmy planais. Šiais veiksmy planais taip pat buvo siekiama apibrėžti ES ekologinio ūkininkavimo strategiją⁷. 2020 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ ir [2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją](#), įgyvendindama [Europos žaliąjį kursą](#). Abiejose strategijose nustatytas strateginis tikslas, kad iki 2030 m. 25 % ES žemės ūkio paskirties žemės plotuose būtų ūkininkaujama ekologiškai. Nors šis tikslas nėra privalomas, juo parodoma, kad ekologinis ūkininkavimas gali atlikti svarbų vaidmenį siekiant ES aplinkos ir klimato srities tikslų.

10 Finansinė parama ekologinio ūkininkavimo plėtrai daugiausia teikiama pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP). 2014–2022 m. laikotarpiu ūkininkai iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) gavo beveik 12 milijardų eurų ES paramos, kad galėtų pereiti prie ekologinio ūkininkavimo arba išlaikyti ekologinio ūkininkavimo praktiką. Be to:

- o 2014–2022 m. laikotarpiu iš Europos žemės ūkio garantijų fondo per gamintojų organizacijas ekologiinei gamybai vaisių ir daržovių sektoriuje plėtoti skirta maždaug 60,6 milijono eurų;
- o 2014–2020 m. laikotarpiu pagal programą „Horizontas 2020“ ekologinio ūkininkavimo moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirta maždaug 45 milijonų eurų vertės ES finansinė parama; 2021–2027 m. laikotarpiu 30 % programos „Europos horizontas“ lėšų, skirtų žemės ūkiui, miškininkystei ir kaimo vietovėms, bus skirta tiesiogiai ar netiesiogiai su ekologinės gamybos sektoriumi susijusioms temoms;

---

⁷ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Impact assessment accompanying the document Proposal for a Regulation on organic production and labelling of organic products“, [SWD\(2014\) 065 final](#), 2014 m. kovo mėn.

- o 2016–2023 m. laikotarpiu ekologiškų produktų populiarinimui pagal ES žemės ūkio maisto produktų populiarinimo politiką⁸ skirta maždaug 140 milijonų eurų ir
- o 2023–2027 m. laikotarpiu valstybės narės savo BŽŪP strateginiuose planuose numatė skirti apie 14,7 milijardo eurų ekologiniam ūkininkavimui remti⁹.

Funkcijos ir atsakomybė

11 Komisija per Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinį direktoratą (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD), konsultuodamasi su kitais generaliniais direktoratais, nustato bendrą ES ekologinės gamybos sektoriaus politiką. Komisija tvirtina valstybių narių BŽŪP kaimo plėtros programas ir teikia valstybėms narėms strategines ES ekologinės gamybos politikos gaires. Eurostatas, kartu su Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, renka, tvirtina ir skelbia ekologinės gamybos sektoriaus duomenis. Jungtinis tyrimų centras teikia mokslu grindžiamas žinias, skirtas ES politikos poveikiui stebėti ir vertinti.

12 Valstybės narės, atsižvelgdamos į savo konkrečią padėtį ir poreikius, yra atsakingos už nacionalinių ekologinio ūkininkavimo ir ekologinės gamybos sektoriaus tikslų nustatymą ir tinkamos ES ir nacionalinės finansinės paramos planavimą šiems tikslams pasiekti. Jos atitinkamą ES paramą planuoja ir įgyvendina vykdydamos savo kaimo plėtros programas.

---

⁸ Komisijos atrankos sprendimai dėl 2016–2023 m. ES žemės ūkio maisto produktų populiarinimo politikos.

⁹ Komisija, „Approved 28 CAP strategic plans (2023-2027)“, p. 74, 2023 m. birželio mėn.

Audito apimtis ir metodas

13 Tikrinome ES paramos ekologiniam ūkininkavimui struktūrą, įgyvendinimą ir stebėseną. Domėjomės, ar Komisija ir valstybės narės:

- o parengė patikimą ekologinės gamybos sektoriaus politiką, skirtą ekologiniam ūkininkavimui skatinti;
- o veiksmingai naudojo BŽŪP lėšas siekiant remti ekologinio ūkininkavimo aplinkosauginius ir rinkos tikslus ir
- o tinkamai stebėjo ir vertino ES politikos poveikį.

14 Atsižvelgdami į savo neseniai paskelbtą [Specialiąją ataskaitą 04/2019](#) dėl ekologiškų produktų kontrolės sistemos ir [Specialiąją ataskaitą 25/2023](#) dėl ES akvakultūros politikos, į savo audito apimtį ekologinio ūkininkavimo kontrolės bei sertifikavimo ir ekologinės akvakultūros sektoriaus neįtraukėme. Dėl jų specifinio pobūdžio neįtraukėme ir ekologinės bitininkystės sektoriaus, ekologinio ūkininkavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų ir EŽŪGF, skirto ekologiškai gamybai vaisių ir daržovių sektoriuje remti (žr. **10** dalį).

15 Šį auditą atlikome atsižvelgdami į 25 % ekologinio ūkininkavimo tikslą ir į tai, kad 2014–2022 m. laikotarpiu perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo praktikos arba jai išlaikyti skirta beveik 12 milijardų eurų ES parama. Tikimės, kad mūsų nustatyti faktai ir rekomendacijos padės plėtoti ES ekologinio ūkininkavimo politiką ir prisidės prie Komisijos pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl BŽŪP po 2027 m., kuriuos planuojama parengti 2025 m.

16 Mūsų auditas apėmė 2014–2022 m. laikotarpį. Prireikus taip pat tikrinome 2023–2027 m. nuostatas ir programas. Mūsų įrodymų šaltiniai:

- o susitikimai su Komisijos (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, Eurostato ir Jungtinio tyrimų centro) atstovais;
- o atitinkamų duomenų ir dokumentų, įskaitant konkrečius teisės aktus ir tyrimus, poveikio vertinimus ir audito ataskaitas, taip pat vertinimus ir stebėsenos informaciją, peržiūra;
- o ES ekologinės gamybos sektoriaus statistinių duomenų ir finansavimo valdymo duomenų analizė;

- o interviu su nacionalinių ir regioninių institucijų atstovais ir struktūriniai susitikimai su ekologinės gamybos sektoriaus atstovais;
- o vizitai vietoje 26 ES finansinę paramą gavusiuose ekologiniuose ūkiuose (po 6–7 ūkius kiekvienoje aplankytoje valstybėje narėje);
- o pažintinis vizitas į Daniją – valstybę narę, kuri nuo 1987 m. teikia politinę paramą ekologiniam ūkininkavimui ir turi gerai išvystytą ekologiškų produktų rinką;
- o podiumo diskusija su mokslininkais, politikos ir ekologinio ūkininkavimo ekspertais.

17 Audito metu lankėmės keturiose valstybėse narėse: Rumunijoje, Lenkijoje, Austrijoje ir Italijoje. Šios šalys buvo pasirinktos atsižvelgiant į skirtingas žemės ploto, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, dalis ir tolesnės plėtros potencialą (žr. [5 diagramą](#)). Italijoje pasirinkome Kampanijos ir Sicilijos regionus, kad išnagrinėtume BŽŪP paramos įgyvendinimą regionuose.

5 diagrama. Ekologinis ūkininkavimas audituotose valstybėse narėse

Plotas (tūkstančiais hektarų)

Naudojamas žemės ūkio paskirties plotas

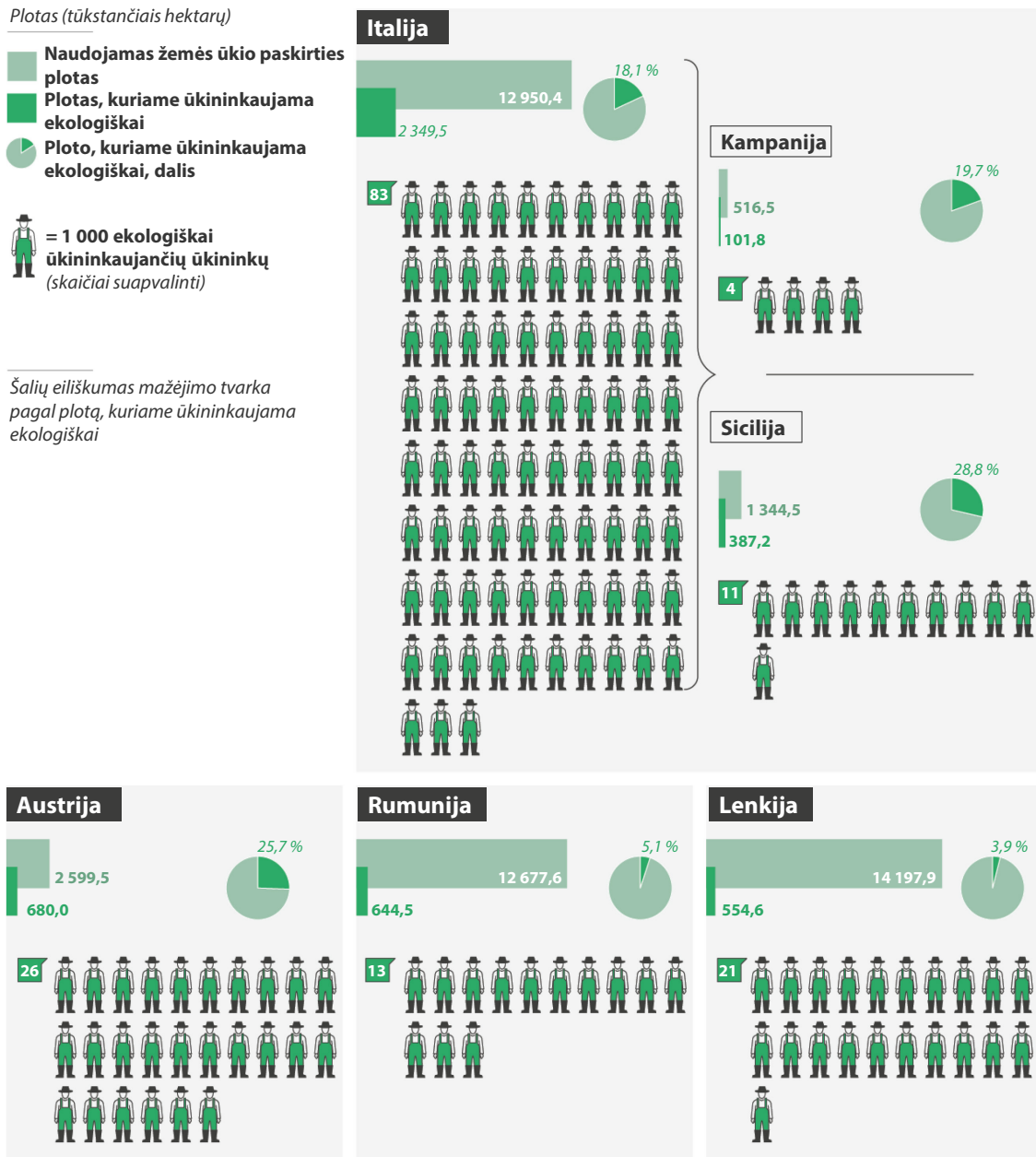
Plotas, kuriame ūkininkaujama ekologiškai

Ploto, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, dalis

= 1 000 ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų (skaičiai suapvalinti)

Šalių eiliškumas mažėjimo tvarka pagal plotą, kuriame ūkininkaujama ekologiškai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2022 m. Eurostato statistiniais [ekologinio ūkininkavimo duomenimis](#) (gauta 2024 m. birželio 25 d.) ir „Bio in Cifre 2023“ Sicilijai ir Kampanijai. Austrijai panaudoti 2020 m. duomenys.

Pastabos

ES ir nacionalinės ekologinės gamybos sektoriaus politikos trūkumai

18 Nagrinėjome Komisijos ir valstybių narių politiką, skirtą ekologinio ūkininkavimo plėtrai remti¹⁰. Tikėtasi, jog bus nustatyta, kad:

- o Komisija parengė išsamią ES ekologinės gamybos sektoriaus politiką;
- o valstybės narės parengė nacionalinę ekologinio ūkininkavimo rėmimo politiką;
- o valstybės narės planavo BŽŪP lėšas atsižvelgdamos į konkrečius savo ekologinės gamybos sektoriaus poreikius.

ES ekologinės gamybos sektoriaus politiką silpnina strateginės programos spragos

19 Komisijos teigimu, ES ekologinio ūkininkavimo veiksmų planuose numatyta ES ekologinės gamybos sektoriaus strateginė sistema. Tačiau nustatėme, kad 2014–2020 m. veiksmų plane nenumatyti jokie ekologinės gamybos sektoriaus tikslai. Jame taip pat trūko pagrindinių elementų, pavyzdžiui:

- o su plano konkrečiais tikslais ir veiksmais susijusių kiekybiškai įvertinamų siektinų reikšmių;
- o veiksmų įgyvendinimo tarpinių reikšmių ir terminų;
- o pažangos stebėsenos rodiklių;
- o aiškiai apibrėžtų funkcijų ir atsakomybės ir
- o finansinių asignavimų.

20 2021–2027 m. veiksmų plane Komisija nurodė, kad ankstesnio plano veiksmai buvo įgyvendinti, tačiau nenurodė, kokia veikla buvo vykdoma ir kokių rezultatų pasiekta. Kadangi nėra kiekybiškai įvertinamų siektinų reikšmių, stebėsenos rodiklių ir vertinimo, faktinis 2014–2020 m. veiksmų plano poveikis tebėra nežinomas.

---

¹⁰ Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinys, 2021 m.

21 2020 m. ekologinės gamybos sektoriaus strateginis tikslas buvo apibrėžtas neprivalomu įsipareigojimu iki 2030 m. 25 % ES žemės ūkio paskirties žemės vykdyti ekologinį ūkininkavimą (žr. **09** dalį). Kad padėtų siekti šio tikslo, Komisija parengė 2021–2027 m. veiksmų planą. Veiksmų plane nustatyti konkretūs tikslai, kaip pagerinti ekologinio ūkininkavimo indėlį į tvarumą, skatinti paklausą ir užtikrinti vartotojų pasitikėjimą, taip pat skatinti perėjimą prie ekologinės gamybos ir stiprinti visą vertės grandinę.

22 Nustatėme, kad 2021–2027 m. planas yra geresnis, palyginti su ankstesniu planu. Jame pateikiama daugiau informacijos apie konkrečią veiklą, kuri turi būti įgyvendinama vykdant kiekvieną veiksmą. Atsakomybė paskirstyta Komisijai, valstybėms narėms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams. Komisija kas 6 mėnesius rengia pažangos ataskaitą, kad būtų galima stebėti, kaip veikla yra vykdoma.

23 Nepaisant padarytos pažangos, plane vis dar trūksta kiekybiškai įvertinamų siektinų reikšmių, susijusių su trimis konkrečiais tikslais, ir priemonių pažangai, padarytai įgyvendinant siūlomus veiksmus, stebėti. Nesant šių elementų, jo indėlį į ekologinės gamybos sektoriaus plėtrą bus sunku įvertinti. Ekologinio ūkininkavimo tvarumas laikui bėgant priklauso nuo bendros ekologinės gamybos sektoriaus plėtos. Tinkamai išvystytas sektorius suteiktų ūkininkams ekonominių paskatų vykdyti ekologinį ūkininkavimą. Tačiau 25 % tikslas yra susijęs tik su plotu, kuriame turi būti ūkininkaujama ekologiškai, nenustatant strateginių ekologinės gamybos sektoriaus tikslų. Strateginės ekologinio ūkininkavimo ar ekologinės gamybos sektoriaus vizijos po 2030 m., siekiant užtikrinti vertės grandinės stabilumą ir ilgalaikę perspektyvą, nėra.

24 Be konkrečių veiksmų planų tikslų, teisinėje sistemoje taip pat apibrėžiami ekologinės gamybos aplinkosauginiai ir rinkos tikslai (žr. **6 diagramą**). Tačiau Komisija Ekologinės gamybos reglamento tikslus vertina kaip ekologiškų maisto produktų gamybos sistemai būdingus ypatumus, o ne kaip faktinius tikslus. Todėl jie nėra nei stebimi, nei konkrečiai aptariami strateginėje sistemoje.

6 diagrama. ES ekologinės gamybos sektoriaus tikslai

Teisinės sistemos tikslai

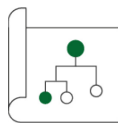
Ekologinės gamybos reglamentas

Aplinkosauginiai tikslai:

- aplinkos ir klimato apsauga
- ilgalaikis dirvožemio derlingumas
- didelė biologinė įvairovė
- netoksiška aplinka
- nykstančių retų ir (arba) vietinių veislių išsaugojimas
- augalų genetinės medžiagos, pritaikytos konkrečioms ekologinio ūkininkavimo poreikiams, pasiūlos plėtojimas
- didelė biologinė įvairovė naudojant įvairias augalų genetines medžiagas
- aukšti gyvūnų gerovės standartai

Rinkos tikslai:

- trumpųjų platinimo grandinių ir vietos gamybos įvairiose ES vietovėse skatinimas
- ekologiškos augalų selekcijos veiklos plėtra, siekiant prisidėti prie palankių ekologinės gamybos sektoriaus ekonominių perspektyvų

Strateginės sistemos tikslai

2021–2027 m. ES ekologinės gamybos veiksmų planas

Strategija „Nuo ūkio iki stalo“ ir 2030 m. biologinės įvairovės strategija

Konkretus aplinkosaugos tikslas:

- didinti ekologinio ūkininkavimo indėlį į tvarumą

Konkretūs rinkos tikslai:

- skatinti paklausą ir užtikrinti vartotojų pasitikėjimą
- skatinti perėjimą prie ekologinės gamybos ir stiprinti visą vertės grandinę

Plotu grindžiamas tikslas:

- kad iki 2030 m. plotai, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai, sudarytų 25 % ES žemės ūkio paskirties žemės

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [Reglamento \(ES\) 848/2018](#) 4 straipsniu ir 2021–2027 m. [ES ekologinės gamybos plėtros veiksmų planu](#).

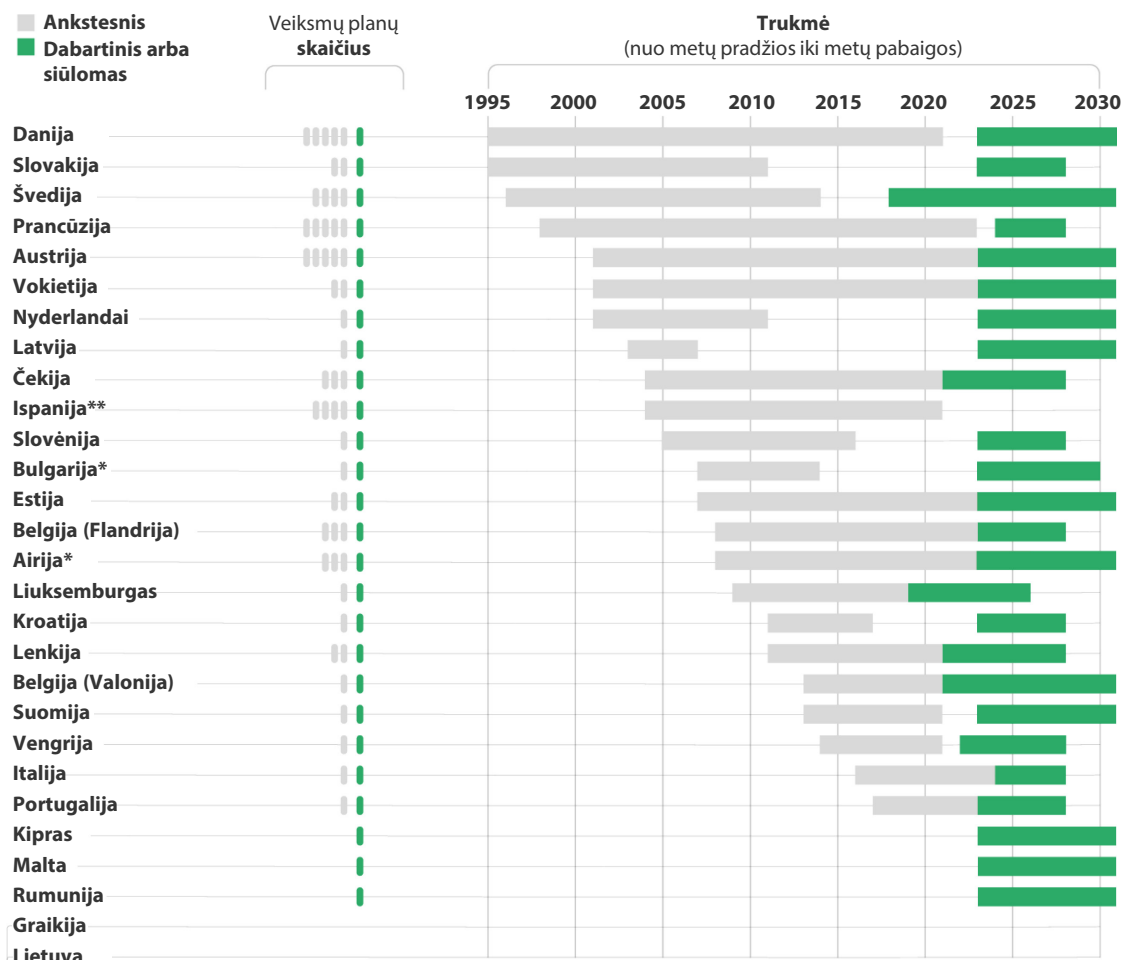
Nacionalinės politikos trūkumai trukdo plėtoti ES ekologinės gamybos sektorių

25 Nuo 2004 m. Komisija, siekdama padidinti valstybės paramos ekologiniam ūkininkavimui veiksmingumą, skatina valstybes nares parengti nacionalinius ekologinės gamybos sektoriaus veiksmų planus¹¹. Valstybės narės nėra teisiškai įpareigotos tai daryti, todėl Komisija nevykdo sistemingos nacionalinių veiksmų planų priėmimo stebėsenos.

¹¹ 1-ojo ES ekologinės gamybos veiksmų plano 6 veiksmas ir 2-ojo bei 3-iojo ES ekologinės gamybos veiksmų planų rekomendacijos.

26 Specialios nacionalinės strategijos ar veiksmų planai rodo valstybių narių įsipareigojimą plėtoti ekologinės gamybos sektorių. 2023 m. tyrime buvo stebimas tokių strategijų ar planų, kurie įvairiose valstybėse narėse labai skyrėsi, rengimas (žr. 7 diagramą). Iki 2023 m. pabaigos visos valstybės narės, išskyrus tris (Graikiją, Lietuvą ir Ispaniją), buvo parengusios nacionalinius veiksmų planus.

7 diagrama. Nacionalinių veiksmų planų priėmimas skiriasi

Graikija ir Lietuva niekada nebuvo priėmusios ekologinio ūkininkavimo veiksmų plano.

* Paskelbtas dabartinio laikotarpio veiksmų plano projektas.

** Pranešta apie dabartinio laikotarpio veiksmų plano projektą, tačiau jis dar nepaskelbtas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis audituotų valstybių narių informacija, nacionaliniais veiksmų planais ir tyrimu „Žemės ūkio ir akvakultūros politikos atsako į strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ekologinės gamybos tikslus vertinimas“ (angl. *Assessment of agricultural and aquaculture policy responses to the organic F2F targets*), Lampkin ir kt., 2024 m.

27 2023 m. visose keturiuose audituotose valstybėse narėse buvo parengtas ekologinės gamybos sektoriaus veiksmų planas. Ekspertų ir suinteresuotųjų subjektų, su kuriais buvo konsultuojamasi audito metu, teigimu, šių veiksmų planų poveikis ekologinės gamybos sektoriui yra labai svarbus tose srityse, kuriose šis sektorius yra nepakankamai išvystytas. Nustatėme šiuos faktus:

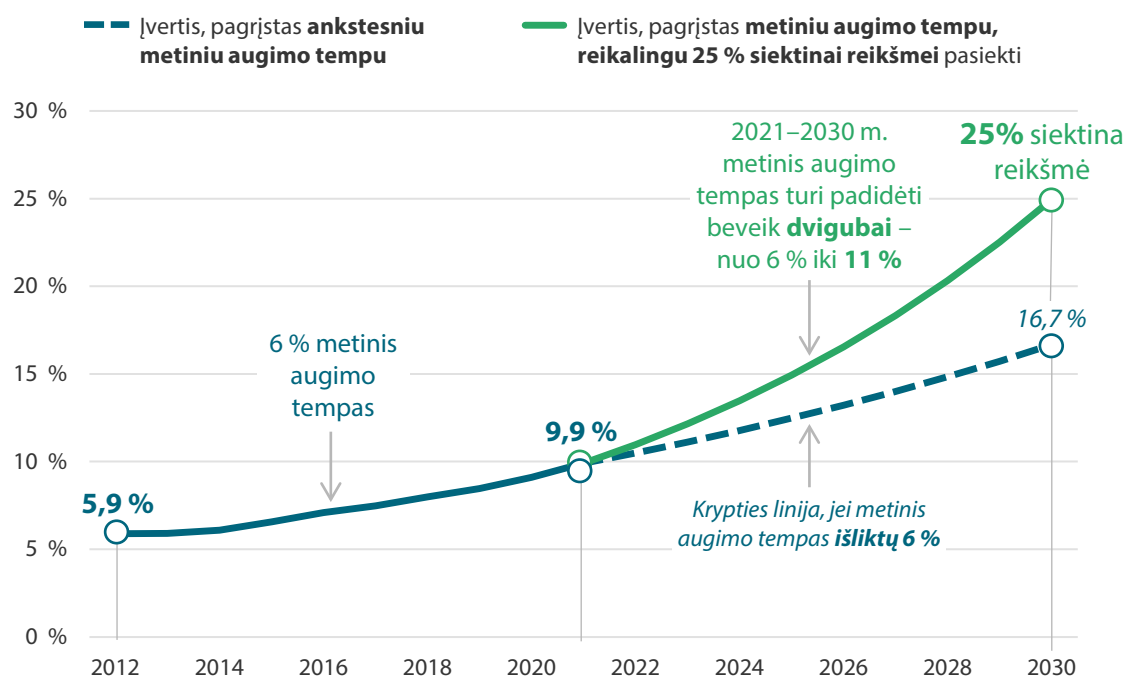
- Lenkijoje 2014–2020 m. plano poveikis ekologinės gamybos sektoriaus plėtrai susilpnėjo dėl siektinų reikšmių, aiškių funkcijų ir atsakomybės bei finansinių asignavimų trūkumo. Lenkijos institucijos su planu susijusias siektinas reikšmes ir atsakomybę nustatė tik 2018 m. Lenkija 2014–2020 m. laikotarpiu daugiau nei dvigubai padidino ekologiškų produktų suvartojimą ir pardavimą. Nepaisant šio padidėjimo, laikotarpio pabaigoje jai vis dar buvo priskirtas septintas žemiausias ekologiškų produktų vartojimo ir pardavimo lygis.
- Rumunija pirmąjį veiksmų planą priėmė tik 2023 m. gegužės mėn., nors 2014–2022 m. laikotarpiu jos BŽŪP išlaidos perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo arba jo praktikos išlaikymui buvo aštuntoje vietoje pagal dydį. Šiame Rumunijos veiksmų plane pastebėjome tuos pačius trūkumus kaip ir Lenkijos atveju.

28 Kad iki 2030 m. būtų pasiektas 25 % tikslas, dabartinis ekologinio ūkininkavimo praktikos taikymo tempas turėtų padvigubėti (žr. **8 diagramą**). 2023 m. pabaigoje Europos aplinkos agentūra pranešė, kad dėl dabartinės politikos ir viešosios paramos ekologinio ūkininkavimo dalis greičiausiai padidės, bet nepakankamai, kad tikslas būtų pasiektas¹².

---

¹² EAA ataskaita Nr. 11/2023, „Monitoring report on progress towards the 8th EAP objectives 2023 edition“, p. 70, 2023 m. gruodžio mėn.

8 diagrama. Norint iki 2030 m. pasiekti 25 % tikslą, ekologinio ūkininkavimo praktiką reikia diegti dvigubai sparčiau

Šaltinis: Audito Rūmų skaičiavimai, remiantis Eurostato ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD duomenimis.

29 Veiksmai, kurių imasi valstybės narės, yra labai svarbūs, kad būtų galima pasiekti 25 % ekologinio ūkininkavimo tikslą. 2023–2027 m. laikotarpiui jos turėjo nustatyti BŽŪP išlaidų ekologiniam ūkininkavimui siektiną reikšmę. Kai kurios šalys BŽŪP siektiną reikšmę, kuri turi būti pasiekta tik BŽŪP lėšomis, papildė nacionaline siektina reikšme, kuri turi būti pasiekta taipogi naudojantis ekologiškų produktų rinka ir (arba) skiriant papildomą nacionalinį finansavimą. Nustatėme, kad nustatant šias siektinas reikšmes užmojo lygis labai skiriasi – žr. **9 diagramą**.

9 diagrama. Nacionalinės ekologinio ūkininkavimo siektinos reikšmės valstybėse narėse reikšmingai skiriasi

Pastaba: Liuksemburgo nacionalinė siektina reikšmė yra užtikrinti, kad iki 2025 m. plotai, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai, sudarytų 20 % žemės ūkio paskirties žemės. Ispanija paminėjo, kad pagal dabartines tendencijas 20 % siektiną reikšmę būtų galima pasiekti iki 2030 m., tačiau nacionalinės siektinos reikšmės nenustatė. Portugalija 2017 m. nustatė nacionalinę siektiną reikšmę užtikrinti, kad iki 2027 m. plotai, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai, sudarytų 12 % žemės ūkio paskirties žemės; ši tikslinė reikšmė nebuvo atnaujinta. Austrijos atveju ekologinio ūkininkavimo daliai nustatyti naudojome 2020 m. duomenis.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis BŽŪP strateginiais planais, valstybių narių nacionaliniais veiksmų planais ir Eurostato 2022 m. [ekologinio ūkininkavimo statistiniais duomenimis](#) (gautais 2024 m. birželio 25 d.).

30 Kalbant apie nacionalinius veiksmų planus, nustatėme, kad audituotose valstybėse narėse nustatant nacionalinius ekologinio ūkininkavimo tikslus labai svarbus veiksnys yra jau pasiektas ekologinės gamybos sektoriaus išsivystymo lygis. Svarbus vaidmuo tenka ir papildomam nacionaliniam finansavimui – žr. [1 langelį](#).

1 langelis

Ekologinio ūkininkavimo siektinos reikšmės audituotose valstybėse narėse skiriasi

Italija ir Austrija savo BŽŪP strateginiuose planuose 2027 metams nustatė mažesnę siektiną reikšmę – atitinkamai 11,9 % ir 23,7 %, palyginti su jų nacionalinėmis siektinomis reikšmėmis – atitinkamai 25 % ir 30 %. Planuojama, kad papildomą padidėjimą turėtų lemti jau gerai išvystyta ekologiškų produktų rinka Austrijoje ir sparčiai auganti rinka Italijoje, taip pat papildomas nacionalinis finansavimas.

Rumunija ir Lenkija nustatė mažą BŽŪP siektiną reikšmę (atitinkamai 3,5 % ir 4,5 %), nepaisant to, kad ekologiniam ūkininkavimui skiriama daug ES lėšų. Nustatėme, kad Rumunijoje siektina BŽŪP ekologinio ūkininkavimo reikšmė jau buvo pasiekta 2021 m.

31 Be ploto, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, didinimo, valstybės narės gali toliau remti ekologinės gamybos sektoriaus plėtrą nustatydamos kitas nacionalines siektinas reikšmes. Tokių pavyzdžių nustatėme 16-oje valstybių narių. Pavyzdžiui, kelios valstybės narės nustatė ekologinės gamybos siektinas reikšmes (8 valstybės narės), ekologiškų produktų vartojimo viešojo maitinimo įstaigose siektinas reikšmes (10 valstybių narių) ir ekologiškų produktų perdirbimo siektinas reikšmes (4 valstybės narės). Iš keturių audituotų valstybių narių tik Austrija turėjo papildomą siektiną reikšmę: iki 2030 m. viešosiose valgyklose turėti 55 % ekologiškų maisto produktų.

Valstybės narės, planuodamos BŽŪP paramą, tik iš dalies atsižvelgė į konkrečius savo ekologinės gamybos sektoriaus poreikius

32 Keturiuose audituotose valstybėse narėse BŽŪP buvo pagrindinis nacionalinių ekologinės gamybos veiksmų planų finansavimo šaltinis. 2014–2022 m. laikotarpiu valstybės narės savo BŽŪP išlaidas daugiausia planavo pagal savo nacionalines arba regionines kaimo plėtros programas (KPP). KPP:

- nustatyti konkretūs valstybių narių žemės ūkio sektorių poreikiai;

- o nustatytos strategijos su tikslais ir siektinomis reikšmėmis, atsižvelgiant į ES kaimo plėtros prioritetus, ir
- o parinktos paramos priemonės šiems siektinoms reikšmėms ir tikslams įgyvendinti.

33 Nustatėme, kad keturios audituotos valstybės narės į savo KPP konkrečius ekologinės gamybos sektoriaus poreikius įtraukė ribotai, o iš jų tik:

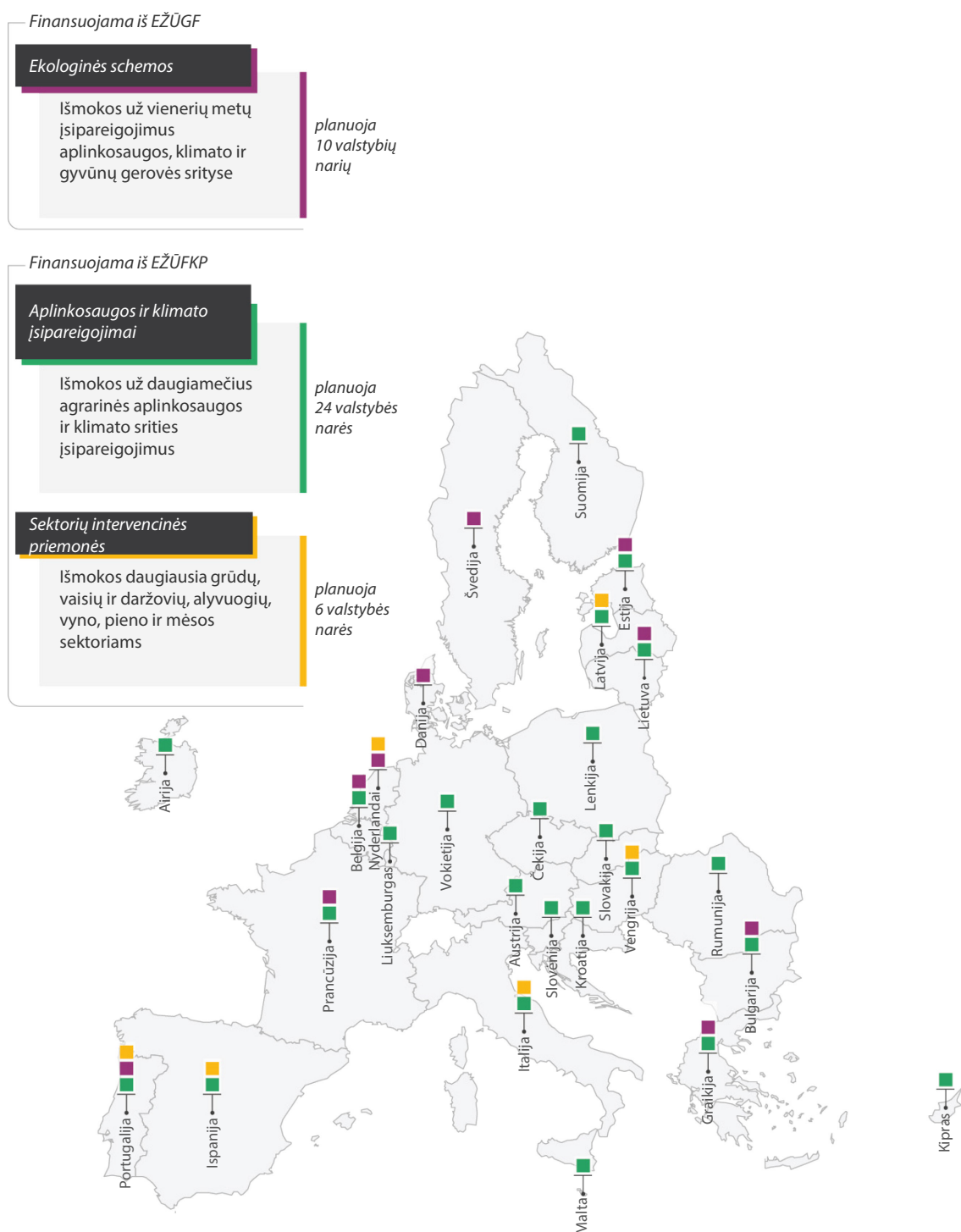
- o Lenkija nurodė konkretų poreikį plėtoti ekologinį ūkininkavimą kaip tvarią žemės ūkio formą ir
- o Italija (Sicilija) nustatė tikslą skatinti ekologinės gamybos integravimą į tiekimo grandinę, gerinant ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų patekimą į rinką, stiprinant jų pozicijas vertės grandinėje ir skatinant inovacijas ekologinės gamybos sektoriuje.

Visos keturios valstybės narės paramą ekologiniam ūkininkavimui naudojo kaip priemonę bendresniems poreikiams, susijusiems su vandens išteklių, biologinės įvairovės ir dirvožemio išsaugojimu arba išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio mažinimu, tenkinti pagal ES kaimo plėtros prioritetus.

34 Valstybės narės turėjo galimybę į savo KPP įtraukti temines programas, skirtas konkrečioms poreikiams tenkinti ypač svarbiose srityse arba žemės ūkio sektoriuose, darančiuose didelį poveikį kaimo vietovių plėtrai. Nustatėme, kad nė viena iš 27 valstybių narių į savo KPP neįtraukė poteminės programos, skirtos ekologiniam ūkininkavimui arba ekologinės gamybos sektoriui.

35 2023–2027 m. BŽŪP valstybėms narėms numatytos trys finansavimo galimybės planuojant BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui – žr. **10 diagramą**. Nustatėme, kad keturių audituotų valstybių narių paramos ekologiniam ūkininkavimui 2023–2027 m. planavimo būdai reikšmingai nepasikeitė. Italija taip pat integravo paramą ekologinio ūkininkavimo praktikos diegimui konkrečiuose sektoriuose (pavyzdžiui, alyvuogių aliejaus, vaisių ir daržovių bei bulvių). Tačiau dar buvo per anksti vertinti šios papildomo finansavimo galimybės poveikį šių kultūrų ekologinio auginimo plėtrai.

10 diagrama. 2023–2027 m. BŽŪP valstybės narės turėjo tris finansavimo galimybes ekologiniam ūkininkavimui remti

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis dokumentu „Ekologinis ūkininkavimas ES – augimo dešimtmetis“ (angl. *Organic farming in the EU – a decade of growth*, 2023 m. sausio mėn.

Žemės plotai padidėjo, tačiau vis dar sudėtinga integruoti ekologinio ūkininkavimo tikslus į BŽŪP

36 Tikrinome, ar valstybės narės veiksmingai naudojo BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui¹³, siekdamos paremti ekologinio ūkininkavimo aplinkosauginius ir rinkos tikslus¹⁴. Tikėtasi, kad audituotose valstybėse narėse bus nustatyta, kad:

- BŽŪP lėšomis buvo remiamas ekologinio ūkininkavimo aplinkosauginis tikslas;
- BŽŪP lėšomis prisidėta prie ekologinio ūkininkavimo rinkos tikslo;
- valstybės narės naudojo kitas BŽŪP priemones, kad toliau plėtotų ekologinės gamybos sektorių.

BŽŪP parama padėjo padidinti žemės plotus, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai, tačiau nauda aplinkai buvo ne visada užtikrinta

37 2014–2022 m. laikotarpiu pagal BŽŪP ekologinis ūkininkavimas buvo remiamas taikant specialią kaimo plėtros politikos priemonę¹⁵ (šioje ataskaitoje vadinamą BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui). Palyginti su 2007–2013 m. laikotarpiu, BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui buvo atskirta nuo kitų agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų, siekiant pabrėžti didėjančią jos svarbą.

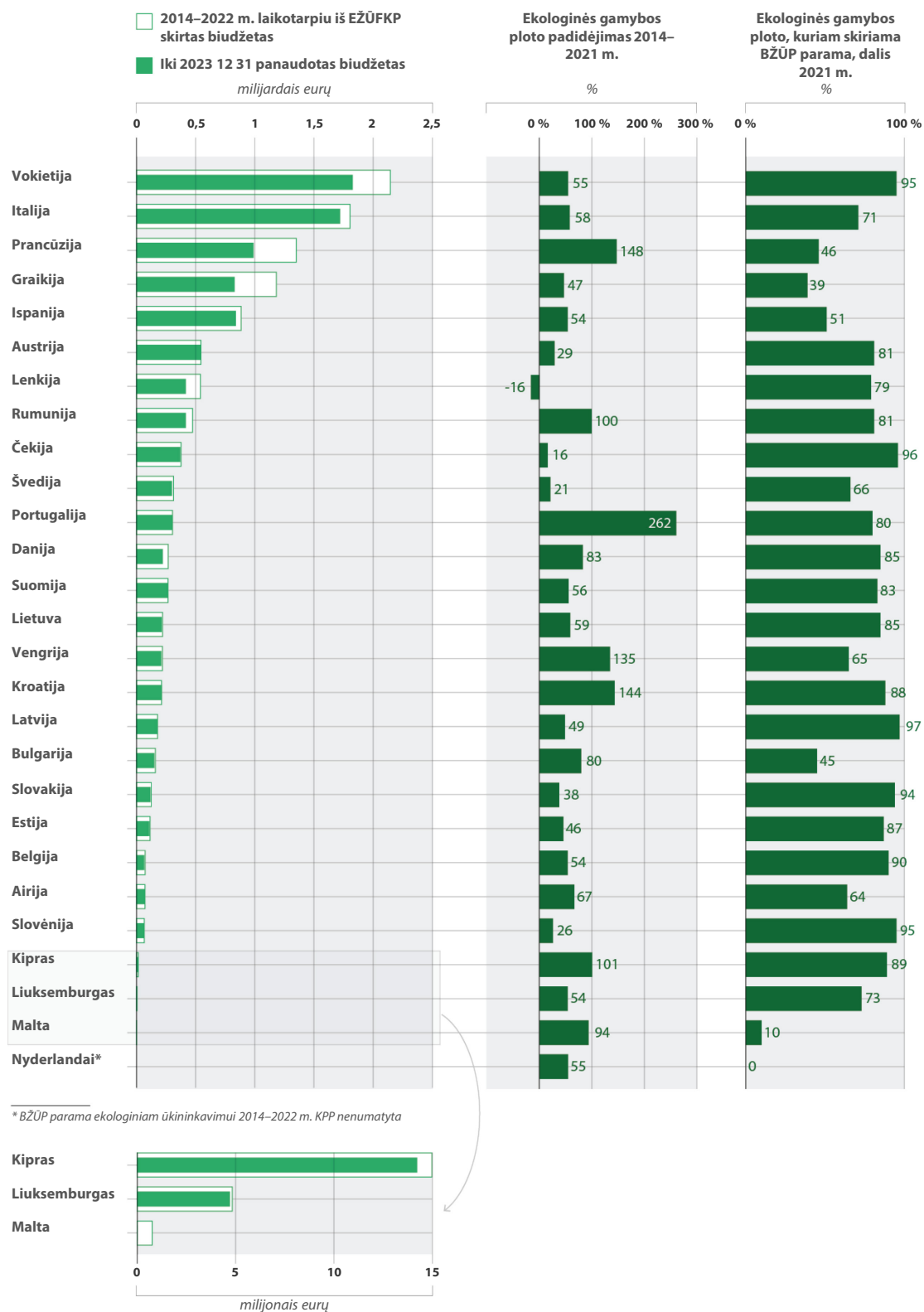
38 Parama pagal šią priemonę buvo skiriama už reikalavimus atitinkančios žemės ūkio paskirties žemės hektarą vykdant daugiamečius įsipareigojimus pereiti prie ekologinio ūkininkavimo arba išlaikyti ekologinio ūkininkavimo praktiką, kaip apibrėžta Ekologinės gamybos reglamente. Visos valstybės narės, išskyrus Nyderlandus, į savo KPP įtraukė BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui, o Vokietija, Italija, Prancūzija, Graikija ir Ispanija jam skyrė 62 % viso EŽŪFKP biudžeto – žr. **11 diagramą**.

¹³ Reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 7 skyrius.

¹⁴ Reglamento (ES) 2018/848 3 ir 4 konstatuojamosios dalys.

¹⁵ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 29 straipsnis.

11 diagrama. Penkioms valstybėms narėms tenka 62 % BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui 2014–2022 m.

Pastaba: į EŽŪFKP biudžetą įtrauktas papildomas finansinis asignavimas pagal ES ekonomikos gavavimo priemonę (EURI), skirtas valstybėms narėms atsigauti po COVID-19 pandemijos 2021–2022 m. laikotarpiu.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2023 m. gruodžio 31 d. KPP finansiniais planais.

39 2021 m. BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui gavo 69 % iš beveik 16 milijonų hektarų ES žemės plotų, kuriuose ūkininkaujama ekologiškai¹⁶. Remiamo ploto dalis padidėjo nuo 3,2 % 2014 m. iki 6,9 % 2021 m.¹⁷ Pagal BŽŪP ekologinis ūkininkavimas daugiausia finansuojamas siekiant skatinti tvarų žemės ūkį ir į šią politiką įtraukti aplinkos apsaugos reikalavimus¹⁸. Šios priemonės naudą aplinkai lemia Ekologinės gamybos reglamente nustatytos taisyklės (žr. **1 diagramą**).

40 Vienas iš pagrindinių ekologinio ūkininkavimo metodų yra sėjomaina, kuria prisidedama prie dirvožemio derlingumo ir geros būklės, taip pat kenkėjų ir ligų kontrolės. Pagal Ekologinės gamybos reglamentą, ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai privalo įgyvendinti daugiametę sėjomainą ir į sėjomainos planą įtraukti pupinius ir kitus žaliųjų trąšų augalus¹⁹. Kadangi sėjomaina reglamente neapibrėžta, valstybės narės gali nustatyti papildomas nacionalines nuostatas, kaip ši praktika turėtų būti įgyvendinama. Iš keturių audituotų valstybių narių tokią apibrėžtį buvo nustačiusi tik Italija.

41 Devyni iš dvidešimt šešių mūsų aplankytų ūkininkų keturiose valstybėse narėse keletą metų tame pačiame sklype augino tą patį pasėlį arba nenaudojo pupinių ar kitų žaliųjų trąšų augalų. Dėl nepakankamai tinkamos sėjomainos kai kuriais atvejais padidėjo išorės medžiagų, pavyzdžiui, komercinių organinių trąšų ir pesticidų, naudojimas, o tai prieštarauja principui riboti tokių žaliavų naudojimą ekologinio ūkininkavimo srityje.

42 Pagal ekologinės gyvulininkystės taisyklės, ūkininkai privalo laikytis aukštų gyvūnų gerovės standartų. Šie standartai apima gyvūnų kančių prevenciją. Prireikus valstybės narės gali suteikti leidimus ūkininkams nukrypti nuo tam tikrų gyvūnų gerovės taisyklių, su sąlyga, kad išimčių būtų kuo mažiau ir, kai tinkama, jos būtų ribotos trukmės²⁰. Audituotu laikotarpiu nustatėme, kad Austrijoje, Lenkijoje ir Italijoje ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai daugelį metų iš eilės galėjo naudotis bendraisiais gyvūnų gerovės leidimais nacionaliniu lygmeniu (žr. **2 langelį**). Ūkininkai, kurie naudojami šiais leidimais, galėjo gauti BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui.

¹⁶ Apskaičiuota Audito Rūmų, remiantis [Eurostato 2021 m. duomenimis](#) ir [Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD duomenų portalu](#).

¹⁷ Apskaičiuota Audito Rūmų, remiantis [Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD duomenų portalu](#).

¹⁸ [Reglamento \(ES\) 2018/848](#) 4 konstatuojamoji dalis.

¹⁹ [Reglamento \(EB\) Nr. 834/2007](#) 12 straipsnio 1 dalis ir [Reglamento \(ES\) 2018/848](#) II priedas (1.9 ir 1.10 punktai).

²⁰ [Reglamento \(EB\) Nr. 834/2007](#) 22 straipsnis.

2 langelis

BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui buvo skirta nesilaikant gyvūnų gerovės taisyklių

Nuo 2015 m. ekologine gyvulininkyste besiverčiantys Austrijos ūkininkai gavo bendruosius leidimus tam tikrai gyvūnų valdymo praktikai. Tai reiškė, kad ūkininkams buvo leista pašalinti gyvūnų ragus, uodegas ar dantis, nesuteikti gyvūnams galimybės ganytis atvirose plotuose ir rišti galvijus mažuose ūkiuose. Po 2017 ir 2019 m. atliktų auditų Komisija susigrąžino 16,4 milijono eurų nepagrįstai išmokėtų BŽŪP išmokų ekologine gyvulininkyste užsiimantiems ūkininkams dėl to, kad jie nesilaikė gyvūnų gerovės taisyklių. Austrija panaikino šiuos bendruosius leidimus 2021 m.

Nustatėme, kad Italijoje (nuo 2009 m.) ir Lenkijoje (nuo 2015 m.) suteikiamas panašus bendrasis leidimas laikyti gyvūnus pririštus mažuose ūkiuose. Lenkija šį leidimą atšaukė 2022 m., o Italija jį ir toliau taiko.

Komisija yra atsakinga už stebėseną, kaip valstybės narės įgyvendina leidimų ekologinio ūkininkavimo srityje naudojimą. Tačiau Ekologinės gamybos reglamente nereikalaujama, kad valstybės narės informuotų Komisiją apie bendruosius leidimus laikyti gyvūnus pririštus mažuose ūkiuose arba bendruosius leidimus žaloti gyvūnus. Todėl Komisija apie šiuos atveju nežinojo.

43 Ekologinės gamybos reglamente nustatyti savanoriški ekologinio ūkininkavimo principai, pavyzdžiui, kraštovaizdžio elementų išsaugojimas, atsakingas gamtos išteklių naudojimas ir ribotas išorės medžiagų naudojimas. Valstybės narės gali sustiprinti teigiamą poveikį aplinkai integruodamos šiuos principus į BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui (žr. [1 diagramą](#)). Nustatėme, kad keturiose audituotose valstybėse narėse į šią priemonę retai buvo įtraukti ekologinio ūkininkavimo principai. Tačiau pastebėjome du gerosios praktikos pavyzdžius Austrijoje ir Lenkijoje – žr. [3 langelį](#).

3 langelis

Papildomų aplinkosaugos nuostatų, įtrauktų į BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui, pavyzdžiai

Austrija dalį priemonei skirtą biudžeto panaudojo išmokoms ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams, kurie savo ūkiuose savanoriškai išsaugojo daugiamečius žolynus ir kraštovaizdžio elementus.

Lenkija nustatė, kad pievų ir kraštovaizdžio elementų išsaugojimas yra viena iš sąlygų visiems ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams gauti finansinę paramą.

Valstybės narės ne visada užtikrina, kad BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui paskatintų ekologinę gamybą

44 Remiantis Ekologinės gamybos reglamentu, ekologiniu ūkininkavimu turėtų būti siekiama gaminti įvairiausių maisto produktus, kurie atitiktų prekių, pagamintų nedarant žalos aplinkai, žmonių sveikatai, augalų sveikatai ar gyvūnų sveikatai ir gerovei, vartojimo paklausą²¹. 2014–2022 m. laikotarpiu BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui buvo skirta kompensuoti ūkininkams papildomas išlaidas ir prarastas pajamas dėl perėjimo nuo tradicinio prie ekologinio ūkininkavimo. Ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai, norėdami gauti šią paramą, neprivalejo gaminti jokių ekologiškų produktų.

45 Siekdamas išvengti galimo negamybinių plotų rėmimo, Austrija, Lenkija ir Italija paprašė ūkininkų, kad jie sklypuose, už kuriuos gavo paramą, gamintų produkciją, pavyzdžiui, nuimtų derlių arba naudotų žolę gyvuliams šerti. Lenkijoje dėl šio reikalavimo padidėjo ekologinės gamybos apimtys – žr. **4 langelį**. Nuo 2023 m. Italijos (Sicilijos) ūkininkai, parduodantys savo produkciją kaip ekologišką, yra prioritetiniai ES paramos gavėjai.

²¹ Reglamento (EB) Nr. 834/2007 1 konstatuojamoji dalis ir 3 straipsnis.

4 langelis

Pasikeitusios BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui gavimo sąlygos padėjo padidinti ekologinės gamybos apimtis Lenkijoje

2014–2022 m. savo KPP Lenkija nustatė reikalavimą ūkininkams, gaunantiems BŽŪP paramą, gaminti žemės ūkio prekes įsipareigotuose sklypuose (pavyzdžiui, naudoti žolę gyvuliams šerti arba ją parduoti, nuimti sodų vaisius). Dėl šio esminio paramos skyrimo sąlygų pakeitimo 2015–2019 m. sumažėjo žemės plotas, kuriame ūkininkaujama ekologiškai. Tuo pat metu ekologinė gamyba toliau didėjo. Nuo 2021 m. Lenkijoje labai išaugo ir žemės plotas, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, ir ekologinės gamybos apimtys.

46 2020 m. beveik 60 % ES žemės ploto, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, buvo auginami daugiamečiai žolynai ir pašarai. Tačiau ekologinė gyvulininkystė ES tebėra nišinė rinka. 2020 m. ekologiškai auginami galvijai sudarė tik 6 % visų ES galvijų, o ekologiškai auginami naminiai paukščiai ir kiaulės sudarė atitinkamai 3,6 % ir 1 % visos populiacijos²². Kadangi BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui priklauso nuo ploto, rinka tebėra pagrindinė paskata gyvulių augintojams pereiti prie ekologinio ūkininkavimo.

47 Rumunijoje nustatėme, kad nors 2014–2021 m. laikotarpiu ekologiškų pievų ir pašarų plotas padidėjo daugiau nei dvigubai, ekologiškai ganomų gyvulių skaičius sumažėjo 75 %. Pagal ekologinio ūkininkavimo priemonę beveik 100 % Rumunijos ekologiškų pievų buvo remiama be jokių paskatų ekologiškai auginamiems gyvuliams. O Italija ir Austrija, priešingai, tokias paskatas į šią priemonę įtraukė – žr. **12 diagramą**.

²² Komisija, Žemės ūkio rinkos apžvalga „Organic farming in the EU – a decade of growth“, p. 6, 2023 m. sausio mėn.

12 diagrama. Paskatos ekologinei gyvulininkystei pagal BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui

	PIEVOS	PAŠARAI	
 tradicinė gyvulininkystė	 daugiau nei tris kartus didesnės išmokos už pievas ir pašarus ūkininkams, laikantiems ekologiškai auginamus gyvulius	 (išmokos už pievas ir pašarus)	AUSTRIJA
 ekologinė gyvulininkystė	 x3	 x3	
 tradicinė gyvulininkystė	 išmokos už pievas mokamos tik ekologiškai auginamus gyvulius laikantiems ūkininkams	 už pašarus du kartus daugiau mokama ūkininkams, laikantiems ekologiškai auginamus gyvulius	ITALIJA Sicilija
 ekologinė gyvulininkystė		 x2	
 tradicinė gyvulininkystė	 išmokos už pievas mokamos tik ekologiškai auginamus gyvulius laikantiems ūkininkams	 už pašarus 30 % daugiau mokama ūkininkams, laikantiems ekologiškai auginamus gyvulius*	ITALIJA Kampanija
 ekologinė gyvulininkystė		 + 30 %	

*Kampanijoje per pirmuosius dvejus metus nuo perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo ši paskata buvo taikoma tik galvijams ir buivolams

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis KPP.

48 Ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai, sodindami savo pasėlius, privalo naudoti ekologiškas sėklas²³. Kai ekologiškų sėklų rinkoje nėra, ūkininkai gali prašyti leisti nukrypti nuo nuostatos ir naudoti neekologiškas sėklas²⁴. 2021 m. ES finansuotame tyrime²⁵ apskaičiuota, kad ES ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų perkamų neekologiškų sėklų dalis sudaro nuo 23 % (avižų) iki 75 % (morkų).

²³ Reglamento (EB) Nr. 834/2007 12 straipsnio 1 dalies i punktas ir Reglamento (ES) 2018/848 II priedas (1.8.1 punktas).

²⁴ Reglamento (EB) Nr. 834/2007 22 straipsnis ir Reglamento (ES) 2018/848 II priedas (1.8.5.1 punktas).

²⁵ Projektas „LIVESEED“, „The state of organic seeds in Europe“, p. 23, 2021 m.

49 Ekologiškų sėklų paklausa gali būti papildoma ekonominė paskata ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams jas auginti. Tačiau visose keturiose audituotose valstybėse narėse nustatėme, kad gauti nukrypti leidžiančias nuostatas dėl neekologiškų sėklų naudojimo yra įprasta praktika. Audituoju laikotarpiu keturiose audituotose valstybėse narėse nukrypti leidžiančių nuostatų skaičius paprastai didėjo proporcingai žemės plotui, kuriame ūkininkaujama ekologiškai.

50 Nors valstybėms narėms privaloma sukurti duomenų bazę, kurioje būtų išvardytos jų teritorijoje nuo 2009 m. esančių ekologiškų sėklų veislės²⁶, sėklų tiekėjai šių duomenų pateikti neprivalo. Rumunijoje ir Italijoje nustatėme, kad šios duomenų bazės buvo pasenusios, neaktualios arba jose buvo labai mažai įrašų.

51 Nuo 2009 m. valstybės narės kasmet informuoja Komisiją apie įprastinių sėklų naudojimą vykdant ekologinį ūkininkavimą, įskaitant augalų veisles ir ūkininkams reikalingus kiekius. Komisijos teigimu, ši informacija buvo panaudota siekiant geriau suplanuoti ES mokslinių tyrimų lėšas, kad būtų pagerintas ekologiškų sėklų prieinamumas. Tame pačiame 2021 m. ES finansuotame tyrime²⁷ (žr. 48 dalį) taip pat apklausti 839 ūkininkai 17-oje valstybių narių ir nustatyta, kad 60 % ūkininkų vis dar susiduria su vietos sąlygoms pritaikytų ekologiškų sėklų prieinamumo problema.

Valstybės narės nepakankamai tikslingai skyrė BŽŪP finansavimą, kad būtų toliau plėtojamas ekologinės gamybos sektorius

52 Tinkamai išvystyta ekologiškų produktų rinka gali paskatinti ekologiškai ūkininkaujančius ūkininkus papildomomis priemonėmis. Komisijos 2021 m. atliktame BŽŪP poveikio gamtos ištekliams vertinime pabrėžta, kad ūkininkai prie ekologinio ūkininkavimo daugiausia pereina dėl rinkos teikiamų ekonominių perspektyvų, o ne dėl aplinkosaugos sumetimų.

²⁶ Reglamento (EB) Nr. 889/2008 48 straipsnis.

²⁷ Projektas „LIVESEED“, „The state of organic seeds in Europe“, p. 23, 2021 m.

53 Nuo 2014 m. Komisija skatina valstybes nares savo kaimo plėtros programose pasinaudoti kitomis BŽŪP paramos priemonėmis²⁸, kad būtų užtikrintas bendras ekologinės gamybos sektoriaus vystymasis ir taip padidintas ES paramos ekologiniam ūkininkavimui poveikis. Tačiau ji pateikė mažai gairių, kaip tai padaryti. BŽŪP teminė grupė, kurios tikslas – keisti geriausia praktika tarp valstybių narių, kaip naudoti BŽŪP lėšas siekiant stiprinti ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų padėtį vertės grandinėje²⁹, buvo įsteigta tik 2022 m.

54 Savo 2014–2022 m. KPP valstybės narės galėjo remti ekologinės gamybos sektorių naudodamos kelias EŽŪFKP priemones (žr. **13 diagramą**). Nustatėme, kad visos keturios audituotos valstybės narės įtvirtino nuostatas dėl ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų arba ekologinės gamybos sektoriaus taikydamos kitas BŽŪP priemones nei parama ekologiniam ūkininkavimui. Tačiau jos negalėjo pasakyti, ar šios nuostatos ekologinės gamybos veiklos vykdytojams suteikė pranašumą jiems siekiant gauti finansinę paramą. Audituotos valstybės narės nestebėjo ir neįvertino pagal šias priemones ekologinės gamybos sektoriui suteikto finansavimo poveikio.

---

²⁸ Komisijos gairės valstybėms narėms dėl BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui.

²⁹ Europos BŽŪP tinklas, „[Strengthening the position of farmers in the organic food supply chain](#)“.

13 diagrama. Ekologinio ūkininkavimo sektoriui remti buvo galima taikyti kitas kaimo plėtros priemones

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos informacija.

55 Visos keturios valstybės narės pareiškė, kad reikia padėti ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams kaupti žinias naudojant specialius mokymus, konsultavimo paslaugas arba demonstracinius ūkius. Tiek Rumunija, tiek Lenkija savo KPP numatė specialius ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams skirtus kvietimus teikti pasiūlymus dėl šių priemonių. Tačiau Rumunijoje nė vienas ekologiškai ūkininkaujantis ūkininkas nepasinaudojo tokiomis specialiomis mokymo ar konsultavimo paslaugomis, nes nė vienas instruktorius ar konsultantas neatsakė į paskelbtą kvietimą teikti paraiškas. Lenkija šias dvi priemones pradėjo taikyti tik 2022 m.

56 2014 m. ES ekologinio ūkininkavimo teisės aktų vertinimo ataskaitoje pabrėžiama, kad esama aiškaus socialinės ir ekonominės naudos potencialo, jei ekologinė plėtra gali būti orientuota į mažus ūkius nepalankioje padėtyje esančiose kaimo vietovėse. Tačiau smulkieji ūkininkai, norėdami pereiti prie ekologinio ūkininkavimo, susiduria su kliūtimis, pavyzdžiui, finansine našta, susijusia su sertifikavimo ir tikrinimo išlaidomis, ir administracine našta, susijusia su išsamių duomenų saugojimu, kaip reikalaujama Ekologinės gamybos reglamente³⁰. Vidutinis ES ekologinių ūkių dydis (41 ha) yra 2,5 karto didesnis už vidutinį tradicinių ūkių dydį (16 ha)³¹.

57 Siekdamas padėti smulkiesiems ūkininkams įveikti šias kliūtis, Austrija, Italija ir Lenkija nusprendė pirmuosius penkerius ekologinio ūkininkavimo metus apmokėti tikrinimo ir sertifikavimo išlaidas, teikdamos paramą kokybės sistemoms. Rumunijoje šios išlaidos buvo laikomos sandorio išlaidomis ir buvo įtrauktos į BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui. Siekdama paskatinti mažesnius ūkius pereiti prie ekologinio ūkininkavimo, Lenkija taip pat iki 60 % sumažino ekologiniam ūkininkavimui skirtą BŽŪP paramą didesniems nei 50 hektarų ūkiams. Tačiau sumažinus išmokas didesniems ūkiams nebuvo užtikrintas numatomas poveikis mažesniems ūkiams.

---

³⁰ Komisijos poveikio vertinimas, pridedamas prie Pasiūlymo dėl Reglamento dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo, [SWD\(2014\) 65](#), 2014 m.

³¹ Komisija, Žemės ūkio rinkos apžvalga „[Organic farming in the EU](#)“, 2023 m.

58 Nuo 2022 m. Ekologinės gamybos reglamentu³² smulkiesiems ūkininkams leista pasirinkti grupinį sertifikavimą, kad sumažintų savo išlaidas. Nepaisant didelio smulkiųjų ūkininkų skaičiaus, ypač Lenkijoje ir Rumunijoje, nė viena iš audituotų valstybių narių šia galimybe nepasinaudojo. Ūkininkai nesinaudoja grupinio sertifikavimo galimybe, daugiausia dėl neaiškaus jos teisinio statuso ir apibrėžčių³³.

59 Valstybės narės galėtų toliau padėti ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams, teikdamos BŽŪP finansinę paramą ūkiams modernizuoti, sandėliavimo patalpoms statyti arba ekologiniam ūkininkavimui pritaikytoms mašinoms pirkti. Nė viena iš audituotų valstybių narių nepaskelbė konkrečių ekologinės gamybos veiklos vykdytojams skirtų kvietimų teikti pasiūlymus pagal investicijų priemonę. Tačiau, kaip parodyta **5 langelyje**, visos jos ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams suteikė lengvatines galimybes gauti finansavimą ir buvo gauta įvairių rezultatų. Audituotos valstybės narės taip pat skyrė papildomų taškų tiems projektams, kuriais buvo skatinamas ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų bendradarbiavimas, plėtojamas ekologiškų produktų perdirbimas ir kuriamos trumpos ekologiškų produktų tiekimo grandinės.

5 langelis

Ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams sudarytos lengvatinės sąlygos gauti paramą investicijoms davė įvairių rezultatų

Austrija ir Rumunija ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams taikė padidintą bendrojo finansavimo normą – atitinkamai 5 % ir 20 %, kad jie galėtų investuoti į savo ūkius. Institucijos nežinojo, kokį poveikį tai turėjo ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams. Rumunijoje padidinta bendrojo finansavimo norma pasinaudojo ir kitų kategorijų ūkininkai, taip sumažinant paskatas toliau skatinti perėjimą prie ekologinio ūkininkavimo.

Lenkijoje parama ūkiams modernizuoti neskiriama investicijoms į paukštininkystę, nebent gamyba jau buvo arba bus pertvarkyta į ekologišką. 2014–2022 m. ekologiškai auginamų naminių paukščių skaičius išaugo daugiau nei tris kartus.

Italijoje (Sicilijoje) ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams buvo suteikiami papildomi balai atrenkant projektus ES investicijų į jų ūkius paramai teikti. Tačiau dėl turimų lėšų finansavimas suteiktas visoms reikalavimus atitinkančioms paraiškoms, taigi ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai neįgijo jokio pranašumo.

³² Reglamento (ES) 2018/848 36 straipsnis.

³³ DUK dėl Ekologinės gamybos reglamento.

Dėl su duomenimis susijusių sunkumų ribojamas patikimos ekologinės gamybos sektoriaus politikos formavimas

60 Komisija ir valstybės narės turėtų sukurti tinkamą ir patikimą ekologiniam ūkininkavimui skiriamų BŽŪP išlaidų stebėsenos ir vertinimo sistemą³⁴ ir užtikrinti, kad politikos formavimo procesui remti būtų prieinami tinkami ekologinės gamybos sektoriaus duomenys³⁵. Tikėtasi, jog bus nustatyta, kad:

- o įdiegta stebėsenos ir vertinimo sistema suteikė tinkamos informacijos apie BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui rezultatus ir jo poveikį siekiant BŽŪP tikslų;
- o Komisija naudojo kitus turimus duomenų šaltinius stebėsenos ir vertinimo sistemai papildyti ir
- o Komisija užtikrino, kad ekologinės gamybos sektoriaus duomenys būtų prieinami ir tinkami politikos formavimo procesui remti.

BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui poveikio įvertinti neįmanoma

61 Teikiant finansinę paramą ekologiniam ūkininkavimui buvo siekiama prisidėti³⁶ prie bendrojo BŽŪP tikslo tvariai valdyti ES gamtos išteklius ir klimato kaitą:

- o suteikiant naudos aplinkai ir
- o netiesiogiai prisidedant prie ūkininkų pajamų didinimo, vartotojų lūkesčių tenkinimo ir žemės ūkio įvairovės išsaugojimo.

62 Siekdama įvertinti, ar parama ekologiniam ūkininkavimui įgyvendinami šie tikslai, Komisija naudojo BŽŪP bendra stebėsenos ir vertinimo sistemą³⁷ (BSVS). BSVS ekologinio ūkininkavimo rodikliai parodyti **14 diagramoje**.

³⁴ Komisijos įgyvendinimo reglamentai (ES) Nr. 834/2014 ir Nr. 808/2014.

³⁵ Reglamento (EB) Nr. 834/2007 36 konstatuojamoji dalis.

³⁶ Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, „Technical handbook on the monitoring and evaluation framework of the common agricultural policy 2014-2020“, 2017 m., p. 14.

³⁷ Komisijos įgyvendinimo reglamentai (ES) Nr. 834/2014 ir Nr. 808/2014.

14 diagrama. 2014–2022 m. BŽŪP ekologinio ūkininkavimo rodikliai

Išdirbis	Rezultatas	Aplinkybės
 Bendros viešosios išlaidos		
 Ūkių / ūkininkų, gaunančių BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui, skaičius	 <i>Rezultato rodiklio nėra</i>	 Bendras žemės ūkio paskirties žemės plotas, skirtas ekologiniam ūkininkavimui
 Bendras žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriam skiriama BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui		

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 834/2014 ir Įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014.

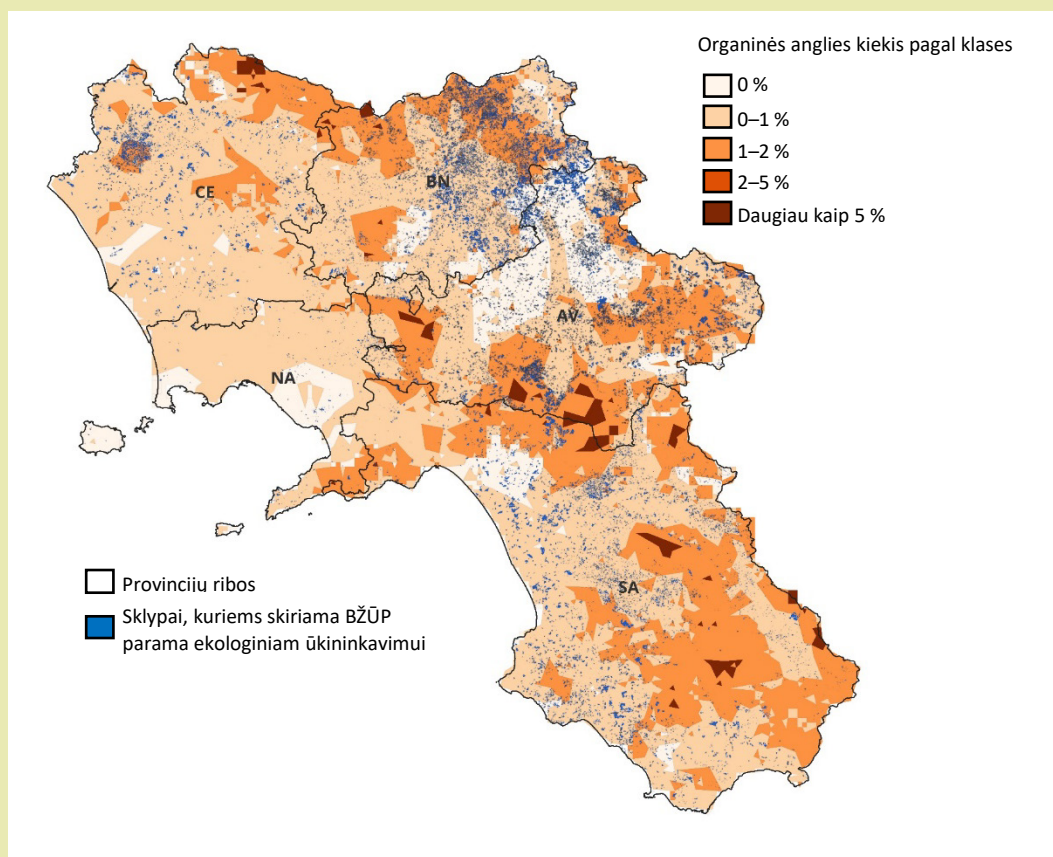
63 Į BSVS nebuvo įtrauktas paramos ekologiniam ūkininkavimui rezultato rodiklis. Trimis išdirbio rodikliais suteikiama informacijos apie tai, kaip buvo panaudota finansinė parama (t. y. kiek pinigų buvo išleista, kokiam skaičiui ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų ir kokiam skaičiui hektarų), bet ne apie paramos poveikį ar jos indėlį siekiant BŽŪP tikslų.

64 Valstybės narės gali parengti papildomus rodiklius savo kaimo plėtros programų poveikiui įvertinti. Nustatėme, kad nė vienas iš šių papildomų rodiklių nebuvo susijęs su ekologiniu ūkininkavimu. Tačiau du Italijos regionai, kuriuose lankėmės šio audito metu, rinko papildomą informaciją apie ekologinį ūkininkavimą, kad įvertintų jo poveikį aplinkai ir klimatui – žr. **6 langelį**.

6 langelis

Italijos regionai renka informaciją, kad galėtų stebėti, kokį poveikį aplinkai ir klimatui turi BŽŪP parama ekologiniam ūkininkavimui

Kampanijoje įdiegta speciali BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui stebėsenos sistema, pagal kurią kasmet teikiamos ataskaitos dėl anglies ir nitratų kiekio dirvožemyje, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir dirvožemio erozijos rizikos.

Sicilijoje pagal šią priemonę remiami ekologiškai ūkininkaujantys ūkininkai turi pateikti:

- agronomo patvirtintą techninę ataskaitą su išsamia informacija apie ūkį, įskaitant kraštovaizdžio elementus, vandens išteklius ir saugomas teritorijas;
- humuso analizę, kurioje pateikiama informacijos apie dirvožemio būklę ir derlingumą; ji turi būti dar kartą atlikta įsipareigojimo laikotarpio pabaigoje, kad būtų įvertintas ekologinio ūkininkavimo praktikos veiksmingumas dirvožemio atžvilgiu.

Tačiau nustatėme, kad regioninė institucija surinktos informacijos nenaudoja.

65 2023–2027 m. laikotarpiu BSVS buvo pakeista veiklos rezultatų, stebėsenos ir vertinimo sistema (RSVS). Išdirbio rodikliai toliau buvo taikomi, o Komisija pridėjo rezultato rodiklį – ekologinio ūkininkavimo plotų, kuriems skiriama BŽŪP finansinė parama ekologiniam ūkininkavimui, dalį. Kaip pažymėta mūsų [Nuomonėje 7/2018](#), šis rezultato rodiklis iš tiesų atspindi išdirbį, neįvertinant paramos ekologiniam ūkininkavimui poveikio. Kaip patobulinimą reiktų paminėti tai, kad RSVS stebimos BŽŪP lėšos, mokamos ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams³⁸.

66 Siekdamas įvertinti kaimo plėtros priemonių indėlį siekiant BŽŪP tikslų, valstybės narės ir Komisija taip pat atlieka vertinimus. 2019 m. valstybės narės atliko savo KPP laikotarpio vidurio vertinimą. Nė viena iš keturių audituotų valstybių narių nepateikė informacijos apie BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui indėlį siekiant jų KPP nustatytų tikslų. 2021 m. Komisija taip pat atliko du BŽŪP poveikio [klimato kaitai](#) ir [gamtos ištekliams](#) vertinimus. Abiejuose vertinimuose nurodyta, kad tiesioginio konkrečių priemonių indėlio siekiant BŽŪP tikslų įvertinti neįmanoma.

Esamos ES priemonės nėra tinkamos ekologinio ūkininkavimo poveikiui analizuoti

67 Analizuodama ES finansinės paramos ekologiniam ūkininkavimui poveikį siekiant ES lygmeniu nustatytų tikslų, Komisija daugiausia naudoja ekonominius duomenis apie ekologinius ūkius, gautus iš Ūkių apskaitos duomenų tinklo (ŪADT)³⁹. ŪADT pateikiami duomenys apie pajamas pagal ūkius ir darbuotojus, darbo intensyvumą, trąšų, pesticidų ir veterinarijos produktų išlaidas.

68 Iš 80 000 į duomenų bazę įtrauktų ūkių 10 % yra ekologiški ūkiai. Šie ūkiai valstybėse narėse yra nevienodai pasiskirstę ir nėra reprezentatyvūs⁴⁰. Tai riboja ŪADT naudojimą ekologinio ūkininkavimo poveikiui analizuoti. 2023 m. lapkričio mėn. ŪADT buvo pakeistas Ūkių tvarumo duomenų tinklu (ŪTDT)⁴¹, kuris dar neveikia.

³⁸ Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2022/1475 IV priedo 4 punkto i papunktis.

³⁹ JRC, „Analysing the Feasibility of Counterfactual Methods for Estimating Environmental Effects of the CAP“, 2023 m.

⁴⁰ Komisija, Žemės ūkio rinkos apžvalga „Organic farming in the EU – a decade of growth“, 2023 m. sausio mėn., p. 9.

⁴¹ Reglamentas (ES) 2023/2674.

69 2021 m. ES ekologinės gamybos veiksmų plane numatyti veiksmai, kuriais siekiama nuo 2022 m. nuolat rinkti duomenis apie ekologinio ūkininkavimo naudą aplinkai, ekonominę ir socialinę naudą. Be jau surinktų ekonominių duomenų, ŪTDT bus renkami ES ūkių aplinkosauginiai ir socialiniai duomenys. Tačiau nei ŪADT, nei ŪTDT Komisija dar neišsprendė su ekologiniais ūkiais susijusio ribotumo.

70 Komisijos teigimu, ŪTDT esančius aplinkosauginius duomenis būtų galima papildyti naudojant žemės dangos ir žemės naudojimo statistinio tyrimo dirvožemio modulį (LUCAS dirvožemio tyrimą). Modulyje pateikiama informacija apie dirvožemio degradaciją, dirvožemio eroziją, dirvožemio tankinimą, dirvožemio taršą, organinės anglies kiekio dirvožemyje pokyčius ir biologinę įvairovę. Tačiau ši priemonė nepadeda nustatyti, kurie ėminiai paimti iš ekologiškai dirbamo dirvožemio.

71 Šią informaciją valstybės narės turi informacinėse sistemose, naudojamose žemės ūkio paskirties sklypams surasti ir BŽŪP išmokoms ūkininkams tvarkyti. 2023 m. tik pusė valstybių narių suteikė Komisijai dalinę prieigą prie šios informacijos, daugiausia dėl konfidencialumo sumetimų.

Apie ekologinės gamybos sektorių surinkta mažiau statistinių kintamųjų

72 Statistiniai duomenys apie ekologinės gamybos sektorių yra labai svarbūs siekiant įvertinti ES ekologinio ūkininkavimo politiką ir stebėti ES ekologinės gamybos veiksmų planų įgyvendinimo pažangą⁴². Nuo 2008 m. visos valstybės narės kasmet turi⁴³ siųsti Komisijai išsamius duomenis apie ekologiškai dirbamą žemę, ekologišką augalininkystę ir gyvulininkystę, ekologiškai auginamus gyvulius ir ekologiškai ūkininkaujančių ūkio subjektų skaičių.

---

⁴² Reglamento (ES) 2022/2379 20 konstatuojamoji dalis.

⁴³ Reglamento (EB) Nr. 834/2007 36 straipsnis ir Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008 93 straipsnis.

73 2022 m., kai įsigaliojo naujausias Ekologinės gamybos reglamentas, šis įpareigojimas buvo panaikintas, o statistinių duomenų apie ekologinės gamybos sektorių rinkimas valstybėse narėse tapo savanoriškas. Iki šiol tik aštuonios valstybės narės⁴⁴ oficialiai sutiko Komisijai toliau siųsti duomenis apie ekologinį ūkininkavimą⁴⁵. Kadangi trūksta valstybių narių duomenų, daug 2021 ir 2022 m. ES suvestinių rodiklių, įskaitant ekologiškai dirbamos žemės suvestinius rodiklius, nebeskaičiuojami.

74 Nuo 2026 m. visos valstybės narės vėl privalės siųsti ekologinio ūkininkavimo statistinius duomenis. Duomenys kartu su kita žemės ūkio statistika bus renkami pagal [Reglamentą dėl žemės ūkio sąnaudų ir produkcijos statistikos](#), vadinamąjį ŽŪSPS reglamentą. Komisijos teigimu, taip bus geriau užtikrinta kokybė, nes visos valstybės narės turės sistemingai užtikrinti duomenų apie ekologinį ūkininkavimą ir kitų žemės ūkio duomenų suderinamumą ir nuoseklumą.

75 Kaip patobulinimas paminėtina tai, kad pagal ŽŪSPS reglamentą bus renkami nauji duomenys apie tai, kiek ekologiškai ūkininkaujama žemė apdorojama pesticidais, ir apie naudojamą jų kiekį. Palyginti su Ekologinės gamybos reglamentu, pagal ŽŪSPS reglamentą bus reikalaujama teikti mažiau statistinių ekologinio ūkininkavimo kintamųjų (žr. [15 diagramą](#)). Todėl 2022 m. Komisija jau sumažino su ekologinės gamybos sektoriumi susijusių surinktų duomenų kiekį.

---

⁴⁴ Ispanija, Suomija, Italija, Lietuva, Latvija, Malta, Švedija ir Slovakija.

⁴⁵ [ESS susitarimas](#) dėl ekologinės gamybos statistinių duomenų, 2020 m. vasario 12 d.

15 diagrama. Nuo 2022 m. renkama mažiau duomenų apie ekologinį ūkininkavimą ir ekologinę gamybą

■ = surinktų statistinių kintamųjų skaičius

Surinkti duomenys	2009–2021 m. pagal Ekologinės gamybos reglamentą	2022–2025 m. pagal savanorišką susitarimą	nuo 2026 m. pagal ŽŪSPS reglamentą	Duomenys, kurie nuo 2026 m. pagal ŽŪSPS reglamentą nebebus renkami
Ekologinės gamybos veiklos vykdytojai	17	17		pavyzdžiui, ekologiškų produktų gamintojai, perdirbėjai (pagal pramonės šakas), importuotojai ir eksportuotojai
Pasėlių plotas, kuriame pereinama prie ekologinio ūkininkavimo	+70	3	4	visi duomenys, išskyrus bendrą žemės ūkio paskirties žemės plotą, ariamąją žemę, daugiamečius pasėlius ir daugiamečius žolynus
Pasėlių plotas, kuriame visiškai pereita prie ekologinio ūkininkavimo	+70	70	55	pavyzdžiui, duomenys apie šiltnamiuose auginamus augalus ir pūdymą
Ekologinė augalininkystė	60	60	50	pavyzdžiui, duomenys apie kviečius ir speltas, sausuosius ir baltyminius augalus, šakniavaisius, aliejinius kultūrinius augalus, pluoštinius augalus, tabaką ir apynius
Ekologiškai auginami gyvuliai	20	7	7	pavyzdžiui, duomenys apie arklius, triušius, naminius paukščius (išskyrus vištas dedekles) ir bičių avilius
Ekologinė gyvulininkystė	20	20	15	pavyzdžiui, duomenys apie naminius paukščius (išskyrus viščiukus), buivolų pieną ir medų

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato klausimynais ir ŽŪSPS reglamento įgyvendinimo aktais.

76 ES ekologinės gamybos sektoriui⁴⁶ jau seniai reikia gerinti ekologiškų maisto produktų rinkos informaciją. Tačiau rinkdamos daugiau duomenų tiek valstybės narės, tiek Komisija patiria papildomų išlaidų. 2021 m. Komisija pradėjo skelbti mėnesinius **ekologiškų maisto produktų kainų** duomenis, kad papildytų jau surinktus statistinius duomenis⁴⁷. Nors tai žingsnis teisinga linkme, esama svarbių duomenų kokybės problemų (t. y. jų negalima palyginti tarp valstybių narių, duomenys apie kainas renkami skirtinguose maisto grandinės etapuose, trūksta nemažai duomenų).

77 Valstybės narės taip pat gali rinkti papildomus ekologiškų produktų nacionalinės rinkos duomenis. Per savo audito vizitus valstybėse narėse nustatėme, kad savo ekologinės gamybos veiksmų planuose Italija ir Rumunija pabrėžė poreikį didinti rinkos skaidrumą teikiant geresnius duomenis apie nacionalinį vartojimą ir ekologiškų prekių judėjimą ES. Tačiau jos dar nebuvo ėmęsi veiksmų šiuo klausimu. Austrijoje institucijos perka išsamius nacionalinės rinkos duomenis iš privačių duomenų teikėjų. Danijoje išsamius rinkos duomenis renka nacionalinė statistikos institucija – žr. **7 langelį**.

7 langelis

Danija renka išsamius ekologinės gamybos sektoriaus rinkos duomenis

Danija per savo nacionalinę statistikos instituciją renka ir skelbia metinius ekologinės gamybos sektoriaus rinkos duomenis. Danijos mažmenininkai yra teisiškai įpareigoti teikti išsamią informaciją apie:

- ekologiškų produktų pardavimą nacionalinėje rinkoje ir visose šalyse už Danijos ribų bei naudojamus prekybos kanalus;
- ekologiškų produktų pirkimą iš kitų valstybių narių arba iš ES nepriklausančių šalių ir
- apyvartą ir rinkos dalį pagal produktų grupes.

⁴⁶ ES ekologinės gamybos veiksmų planai.

⁴⁷ Nuo 2021 m. valstybės narės turi pranešti Komisijai mėnesines ekologiškų produktų rinkinio kainas (**Reglamento (ES) 2019/1746**, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1185, II priedas).

Išvados ir rekomendacijos

78 Apskritai, padarėme išvadą, kad ES ir nacionalinės ekologinės gamybos sektoriaus politikoje esama spragų. BŽŪP lėšos buvo naudojamos žemės ūkio paskirties žemės plotui, skirtam ekologiniam ūkininkavimui, didinti, nepakankamai atsižvelgiant į ES ekologinio ūkininkavimo politikoje nustatytus aplinkos ir rinkos tikslus. Galiausiai, politikos poveikio nebuvo įmanoma įvertinti dėl duomenų apribojimų.

79 Nustatėme, kad ES ekologinės gamybos sektoriaus politiką silpnina strateginės programos spragos. Komisija, siekdama skatinti sektoriaus plėtrą, naudojami veikslių planais. Nors 2021–2027 m. veikslių planas yra geresnis, palyginti su ankstesniu planu, jame vis dar nėra kiekybiškai įvertinamų siektinų reikšmių, susijusių su trimis pagrindiniais tikslais, ir jokių pažangos vertinimo priemonių. ES tikslas iki 2030 m. užtikrinti, kad 25 % žemės ūkio paskirties žemės būtų ūkininkaujama ekologiškai, nėra papildytas siektinomis vertėmis, susijusiomis su kitais sektoriaus elementais. ES ekologinio sektoriaus strategijos ar siektinų reikšmių po 2030 m. nėra (19–24 dalys).

80 Siekiant remti ES politiką, būtina imtis veikslių nacionaliniu lygmeniu. Nustatėme, kad valstybės narės ekologinės gamybos sektoriaus vidaus politiką plėtojo skirtingu greičiu ir ji buvo nevienodos kokybės. Planuodamos BŽŪP lėšas jos tik iš dalies atsižvelgė į konkrečius savo ekologinės gamybos sektoriaus poreikius (25–35 dalys).

1 rekomendacija. Stiprinti ES ekologinės gamybos sektoriaus strateginę sistemą ir gerinti sąsają su BŽŪP parama

---

Komisija turėtų:

- a) tobulinti ES strateginį požiūrį į ekologinės gamybos sektorių,
  - i) apibrėždama ilgalaikę sektoriaus viziją po 2030 m.;
  - ii) nustatydamas išmatuojamus tikslus ir bazinius rodiklius, pagal kuriuos būtų galima įvertinti pasiektą pažangą;
  - iii) apsvaistydama galimybę nustatyti papildomas siektinas reikšmes, kuriomis būtų papildyta 25 % plotu grindžiama ekologinio ūkininkavimo siektina reikšmė, kad būtų užtikrinta bendra sektoriaus plėtra (pavyzdžiui, siekiant skatinti ekologinę gamybą ir vartojimą);

- b) BŽŪP po 2027 m. srityje skatinti valstybes nares, kad šios geriau susietų BŽŪP paramos naudojimą su jų nustatytais ekologinės gamybos sektoriaus poreikiais.

Tikslinė įgyvendinimo data: dėl a – iki 2026 m. pabaigos; dėl b – iki 2027 m. pabaigos.

81 Nustatėme, kad valstybės narės neužtikrino nuoseklaus ekologinės gamybos taisyklių įgyvendinimo ir retai įtraukė bet kokius ekologinės gamybos principus, viršijančius BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui teisinius reikalavimus (37–43 dalys). Plačiai taikant nukrypti leidžiančias nuostatas dėl neekologiškų sėklų ūkininkai neskatinami auginti ekologiškų sėklų ir šią rinką plėtoti (44–51 dalys). Išskyrus paramą ekologinio ūkininkavimo praktikos taikymui, valstybės narės nepakankamai gerai orientavo BŽŪP finansavimą, kad sustiprintų ūkininkų padėtį vertės grandinėje ir toliau plėtotų ekologinės gamybos sektorių (52–59 dalys).

2 rekomendacija. Geriau integruoti ekologinio ūkininkavimo aplinkos ir rinkos tikslus į BŽŪP

Komisija turėtų:

- a) teikti valstybėms narėms gaires, kaip nuosekliai taikyti Ekologinės gamybos reglamente nustatytas taisykles ir geriau integruoti ekologinės gamybos principus į BŽŪP paramą ekologiniam ūkininkavimui;
- b) įvertinti BŽŪP lėšų indėlį į ekologinio ūkininkavimo ekonominį tvarumą, kad BŽŪP parama ekologinio ūkininkavimo sektoriui po 2027 m. būtų tikslingesnė;
- c) išanalizuoti visų ekologinio ūkininkavimo leidimų ir nukrypti leidžiančių nuostatų naudojimą ir prireikus imtis taisomųjų veiksmų.

Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2026 m. pabaigos.

82 Ekologinis ūkininkavimas pagal BŽŪP daugiausia remiamas dėl numatomos naudos aplinkai ir klimatui. Tačiau pagal Komisijos ir valstybių narių įdiegtą stebėsenos ir vertinimo sistemą ES išlaidas galima tik stebėti, o ne vertinti jų poveikį (61–66 dalys). Komisija galėtų įvertinti BŽŪP paramos poveikį naudodama kitas esamas ES priemones, tačiau jose nėra svarbios reprezentatyvios informacijos apie ekologinį ūkininkavimą (68–71 dalys). Politikos formavimo procesui ir toliau poveikį daro ribotas duomenų apie ekologinį sektorių, įskaitant ekologiškų produktų rinką, prieinamumas (72–77 dalys).

3 rekomendacija. Užtikrinti, kad būtų prieinami atitinkami duomenys ekologinio ūkininkavimo plėtrai įvertinti

---

Komisija turėtų:

- a) remdamasi jau surinktais duomenimis, bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad būtų įvertintas BŽŪP paramos ekologiniam ūkininkavimui indėlis siekiant BŽŪP tikslų;
- b) rinkti svarbią ir reprezentatyvią informaciją apie ekologinį ūkininkavimą ŪTDT, kad būtų galima įvertinti BŽŪP paramos poveikį;
- c) išanalizuoti poreikį rinkti išsamesnius duomenis apie ekologinės gamybos sektorių (pavyzdžiui, ekologinės gamybos veiklos vykdytojus, plotus, kuriuose pereinama prie ekologinio ūkininkavimo), kad būtų lengviau priimti politinius sprendimus.

Tikslinė įgyvendinimo data: dėl a ir b – iki 2027 m. pabaigos; dėl c – iki 2028 m. pabaigos.

Šią ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų narės Joëlle Elvinger, 2024 m. liepos 10 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Tony Murphy
Pirmininkas

Priedas. Ekologiškų produktų suvartojimas valstybėse narėse

Pastaba: duomenų apie ekologiškų produktų suvartojimą Kipre, Maltoje, Portugalijoje arba Slovakijoje nėra.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2022 m. FIBL duomenimis apie ekologinę mažmeninę prekybą ir Eurostato duomenimis apie bendrąjį vidaus produktą (duomenys paskutinį kartą gauti 2024 m. balandžio 20 d.).

Santrumpos

BSVS: bendra stebėjimo ir vertinimo sistema

BŽŪP: bendra žemės ūkio politika

EŽŪFKP: Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

KPP: kaimo plėtros programa

LUCAS: žemės dangos ir žemės naudojimo statistinis tyrimas

RSVS: veiklos rezultatų, stebėsenos ir vertinimo sistema

ŪADT: Ūkių apskaitos duomenų tinklas

ŪTDT: Ūkių tvarumo duomenų tinklas

Terminų žodynelis

Bendra žemės ūkio politika: viena bendra ES žemės ūkio politika, apimanti subsidijas ir įvairias kitas priemones, kuriomis siekiama užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą, deramą ES ūkininkų gyvenimo lygį, skatinti kaimo plėtrą ir saugoti aplinką.

Ekologiškų produktų tiekimo grandinė: visa veikla, vykdoma siekiant pristatyti ekologiškus produktus galutiniam vartotojui, visų pirma įskaitant ūkininkavimą, apdorojimą, platinimą ir mažmeninę prekybą.

Europos žalioji kursas: 2019 m. priimta ES ekonomikos augimo strategija, kuria siekiama iki 2050 m. ES užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.

Kaimo plėtros programa: Komisijos patvirtintų daugiamečių nacionalinių arba regioninių tikslų ir veiksmų, padedančių įgyvendinti ES kaimo plėtros politiką, rinkinys.

Naudojamas žemės ūkio paskirties plotas: bendras žemės ūkio paskirties žemės plotas, kurį sudaro ariamoji žemė, daugiamečiai žolynai, daugiamečiai pasėliai ir asmeninio naudojimo daržai.

Programa „Europos horizontas“: ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa 2021–2027 m. laikotarpiui.

Programa „Horizontas 2020“: ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa 2014–2020 metų laikotarpiui.

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-19>

Tvarkaraštis

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-19>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami Audito Rūmų atliktų auditų, susijusių su įvairių sričių ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger vadovaujama I audito kolegija „Tausus gamtos išteklių naudojimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narė Keit Pentus-Rosimannus, jai padėjo kabineto vadovė Annikky Lamp ir kabineto atašė Daria Bochnar; pagrindinė vadybininkė Ramona Bortnowschi; užduoties vadovė Mihaela Vacarasu; auditoriai Grzegorz Grajdura, Vincenza Ferrucci, Irina Flat, Anca-Florinela Cristescu ir Mateusz Minich. Lingvistinę pagalbą teikė Laura McMillan. Grafinį dizainą padėjo parengti Alexandra Mazilu.

Iš kairės į dešinę: Irina Flat, Vincenza Ferrucci, Ramona Bortnowschi, Annikky Lamp, Keit Pentus-Rosimannus, Grzegorz Grajdura, Mihaela Văcărașu, Daria Bochnar.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2024

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6-2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-2907-8	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/112669	QJ-AB-24-019-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2908-5	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/646779	QJ-AB-24-019-LT-N

Ekologinis ūkininkavimas – tai žemės ūkio metodas, kurio metu maisto produktai gaminami naudojant natūralias medžiagas ir procesus. Komisija nustatė tikslą, kad iki 2030 m. 25 % ES žemės ūkio paskirties žemės būtų ūkininkaujama ekologiškai – tai ženklus padidėjimas, palyginti su 10,5 % 2022 m. Nustatėme, kad ES ekologinio ūkininkavimo strategijoje trūko svarbių elementų, pavyzdžiui, kiekybiškai įvertinamų tikslų ir pažangos vertinimo būdų. ES ekologiniam ūkininkavimui skirtos lėšos – daugiau kaip 12 milijardų eurų 2014–2022 m. – padėjo padidinti ekologinio ūkininkavimo plotą, tačiau nebuvo pakankamai atsižvelgta į aplinkos ir rinkos tikslus. Be to, dėl ribotų duomenų nebuvo galima įvertinti politikos poveikio. Pateikėme rekomendacijų, kaip pagerinti ekologinės gamybos sektoriui skirtų ES lėšų strategiją ir veiksmingumą.

Audito Rūmų specialioji ataskaita parengta pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/contact

Interneto svetainė: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors